

Natura 2000-område: 42 Mågerodde og Karby Odde

Habitatområde: 177 Mågerodde og Karby Odde

Udpegningsgrundlag:

1150 * Kystlaguner og strandsøer

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen Indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

Habitatområde: 177 Mågerodde og Karby Odde

Udpegningsgrundlag:

1160 Større lavvandede bugter og vige

Bevaringsprognose:

Vurderet Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Næringsstofbelastning	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanlægningen
Invasive arter	Ingen Indsats i 1. planperiode	☒	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode
Fiskeri med slæbende redskaber ved bunden (bundtrawl)	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning

Natura 2000-område: 42 Mågerodde og Karby Odde

Habitatområde: 177 Mågerodde og Karby Odde

Udpegningsgrundlag:

1210 Enårig vegetation på stenede strandvolde

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen Indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

Habitatområde: 177 Mågerodde og Karby Odde

Udpegningsgrundlag:

1310 Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen Indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

Natura 2000-område: 42 Mågerodde og Karby Odde

Habitatområde: 177 Mågerodde og Karby Odde

Udpegningsgrundlag:

1330 Strandenge

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning Høslet
Invasive arter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Bekæmpelse af invasive arter
Næringsbelastning fra dyrkede arealer	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Rydning af vedplanter
Pesticidpåvirkning	Reduktion af miljøfarlige stoffer	☒	☐	☐	☐	Gældende lovgivning

Habitatområde: 177 Mågerodde og Karby Odde

Udpegningsgrundlag:

1355 Odder

Bevaringsprognose:

Vurderet Gunstig

Langsigtet mål:

Bevaring af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen Indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

Natura 2000-område: 42 Mågerodde og Karby Odde

Habitatområde: 177 Mågerodde og Karby Odde

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

3260 Vandløb med vandplanter

Vurderet Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Grødeskæring i vandløb	Miljøvenlig vandløbspleje	☒	☐	☐	☐	Reduceret grødeskæring
Vandløbsoprensning	Miljøvenlig vandløbspleje	☒	☐	☐	☐	Ændret vedligeholdelse af vandløb

Natura 2000-område: 42 Mågerodde og Karby Odde

Habitatområde: 177 Mågerodde og Karby Odde

Udpegningsgrundlag:

6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning
Arealreduktion/ fragmentering	Udvidelse af naturarealet	☒	☒	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Etablering på §3-arealer Afgræsning
Invasive arter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Bekæmpelse af invasive arter
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Rydning af vedplanter
Pesticidpåvirkning	Reduktion af miljøfarlige stoffer	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning

Natura 2000-område: 42 Mågerodde og Karby Odde

Habitatområde: 177 Mågerodde og Karby Odde

Udpegningsgrundlag:

7230 Riggær

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning
Næringsbelastning fra dyrkede arealer	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning
Arealreduktion/ fragmentering	Udvidelse af naturarealet	☒	☒	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Etablering på §3-arealer Afgræsning
Tilgroning med vedplanter	Naturpleje	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Rydning af vedplanter
Pesticidpåvirkning	Reduktion af miljøfarlige stoffer	☒	☐	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning

Natura 2000-område: 42 Mågerodde og Karby Odde

Fugleområde: 25 Mågerodde og Karby Odde

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Lysbuget knortegås

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning
Næringsstofbelastning	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Tiltag via vandplanlægningen

Fugleområde: 25 Mågerodde og Karby Odde

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Klyde

Vurderet Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning
Uhensigtsmæssig hydrologi	Forbedring af hydrologi	☒	☐	☐	☐	Afskæring af dræn og grøfter
Invasive arter	Beskyttelse mod forstyrrelser	☒	☐	☐	☐	Bekæmpelse af invasive arter
Prædation	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Naturforvaltning

Natura 2000-område: 42 Mågerodde og Karby Odde

Fugleområde: 25 Mågerodde og Karby Odde

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Hjejle

Vurderet Gunstig

Bevaring af gunstig status

Sigtelinje

Trussel:

Indsats:

1 2 3 4

Tilgroning med græs og høje urter

Naturpleje

Mulige virkemidler til truslen:

Afgræsning

Fugleområde: 25 Mågerodde og Karby Odde

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Havterne

Vurderet Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Sigtelinje

Trussel:

Indsats:

1 2 3 4

Tilgroning med græs og høje urter

Naturpleje

Mulige virkemidler til truslen:

Afgræsning

Høslet

Prædation

Beskyttelse mod forstyrrelser

Mulige virkemidler til truslen:

Bekæmpelse af invasive arter

Naturforvaltning

Natura 2000-område: 42 Mågerodde og Karby Odde

Fugleområde: 25 Mågerodde og Karby Odde

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Dværgterne

Vurderet Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Sigtelinje

Trussel:

Indsats:

1 2 3 4

Prædation

Naturpleje

Mulige virkemidler til truslen:

Bekæmpelse af invasive arter

Naturforvaltning

Høringsnotat for Natura 2000-plan

NOTAT

vedrørende høringssvar til Natura 2000-plan 2010-2015 inkl miljørapport (SMV)

*Forslag til Natura 2000-plan nr.42
Habitatområde H177
Fuglebeskyttelsesområde F25*

Mågerodde og Karby Odde

Udkast til Natura 2000-plan var i offentlig høring den 4. oktober 2010. Høringsfristen udløb den 6. april 2011.

Høringsmateriale, høringssvar og høringsnotater kan ses på

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000/Natura_2000_planer/

og

<http://websag.mim.dk/HoeringVandOgNatur2010/WebSider/visalle.aspx>

Forslag til Natura 2000-plan er annonceret offentligt og desuden sendt i høring hos relevante myndigheder (jf. miljømålsloven § 43 og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplaner § 5).

Naturstyrelsen har modtaget i alt 1650 høringssvar vedrørende de enkelte Natura 2000-planer, og dertil omkring 300 mere generelle høringssvar vedrørende vand- og naturplanlægningen. De generelle høringssvar er sammenfattet i et samlet notat, der kan ses på www.nst.dk.

Til Natura 2000-plan nr. 42 er der modtaget i alt 9 høringssvar (se evt. sidst i dette notat for en oversigt).

Svarene har især berørt følgende punkter:

1. *Datagrundlag – fugle*
2. *Forstyrrelser*
3. *Indsatsprogram generelt*
4. *Målsætning*
5. *Områdebeskrivelse*
6. *Trusler*
7. *Ønsker til handleplan*
8. *Næringsstof belastning*

Yderligere har høringssvarene berørt følgende emner, hvortil der henvises til det generelle høringssnotat (kan findes via ovenstående link):

9. *Andre naturbeskyttelses interesser*
10. *Datagrundlag*
11. *Forstyrrelser*
12. *Indsatsprogram*
13. *Klima*
14. *Kvælstof*
15. *Lovgrundlag*
16. *Overvågning*
17. *Prioritering af mål*
18. *Rollefordeling*
19. *Synergi med vandplaner*
20. *Tilstandsvurdering og bevaringsstatus*
21. *Trusler – negative påvirkninger*
22. *Udpegningsgrundlag og afgrænsning*
23. *Virkemidler herunder tilskudsordninger*
24. *Økonomi*

I det følgende sammenfattes de væsentligste synspunkter til de ovenfor nævnte punkter 1-8. Kommentarer hertil er anført i kursiv.

Det skal bemærkes, at høringssvarene kun er gengivet i hovedtræk. Ønskes detaljerede oplysninger om svarenes indhold, henvises der til de fremsendte høringssvar.

Bemærkninger til planforslaget

1. *Datagrundlag – fugle*

Morsø Kommune påpeger at de under den tekniske forhøring har givet eksempler på nyere data vedrørende bevaringsstatus, der burde indarbejdes i planen.

I forbindelse med forhøringen har Morsø Kommune givet eksempler på data vedrørende bevaringsstatus for en række fuglearter hentet fra DMU rapport nr. 457 (2003). Bevaringsstatus i denne rapport henfører til bestanden på landsplan, mens vurderingen i naturplanen går på det enkelte fuglebeskyttelsesområde, derfor er der ikke i alle tilfælde overensstemmelse mellem bevaringsstatus i naturplanen og i den pågældende DMU rapport. Vedrørende datagrundlaget for fugle henvises i øvrigt til det generelle høringssnotat (se ovenstående link).

2. *Forstyrrelser*

Danmarks Jægerforening påpeger at det kun er i fuglenes ynglesæson at menneskelig færdsel, særligt med løse hunde på strandene er et problem. DOF mener at det er ønskeligt med jagtforbud i Karby Enge, DOF mener ligeledes at færdsel særligt med løse hunde i fuglenes ynglesæson er et problem.

Færdsel med løse hunde på strandene er reguleret af eksisterende lovgivning og er derfor ikke medtaget i naturplanens trusselsafsnit. Med hensyn til regulering af jagt henvises til det generelle høringsnotat (se ovenstående link) under punktet forstyrrelser, hvor bl.a. jagt er omtalt specifikt. Da Naturstyrelsen ikke har viden om at menneskelig færdsel generelt er et eksisterende problem i forhold til fuglelivet i området er dette afsnit blevet slettet i planens trusselsafsnit.

3. Indsatsprogram

DOF fremkommer med forslag til indsatsprogrammet vedr. muslingefiskeri, ålegræs, afgræsning af strandene samt forstyrrelser i form af jagt og færdsel. Danmarks Jægerforbund har forslag vedrørende koordinering og prioritering af afgræsning på strandene.

Friluftsrådet anbefaler at adgangs begrænsning ikke anvendes som virkemiddel i planforslaget, men at færdsel i området reguleres gennem øget information. I forbindelse med græsning foreslås samtidig at der etableres passende passagemuligheder af hegningen fx stenter eller låger.

De foreslåede tiltag er for konkrete til Natura 2000-planen. Der henvises endvidere til det generelle høringsnotat om virkemidler og indsatsprogram.

4. Målsætning

WWF efterlyser en konkretisering af omfanget af udvidelser af naturtyperne strandeng og rigkær.

Naturstyrelsen har på nuværende tidspunkt ikke den nødvendige viden til at vurdere det præcise potentiale for udvidelser af disse naturtyper. Det vil derfor være op til handleplansmyndigheden at tage stilling til, hvor de naturgivne forhold gør det muligt. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af planens afsnit om målsætning.

5. Områdebeskrivelse

DOF finder det problematisk at planudkastet næsten udelukkende nævner arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget og kun i ringe grad andre værdifulde naturinteresser i området, fx rødlistede arter.

Natura 2000-planlægningen vedrører efter miljømålsloven og skovloven alene udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne. For naturplanen for Natura 2000-område 42 er enkelte andre fuglearter også nævnt i områdebeskrivelsen for at bidrage til en bedre helhedsforståelse af områdets karakter. DOFs henvendelse er omfattet af det generelle hørings svar under afsnittet "Andre naturbeskyttelses interesser". Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af planens områdebeskrivelse.

6. Trusler

DOF mener at det er vigtigt at fiskeri efter blåmuslinger forbydes i Natura 2000 området.

Foreningen Muslingeerhvervet og Danmarks Fiskeriforening anfører at der aldrig har foregået fiskeri med skrabende redskaber efter muslinger i habitatområdet. Derfor bør dette ikke stå anført som en trussel i planen.

Det er ikke muligt ud fra data fra Fiskeridirektoratet at vurdere om landede muslinger er fanget i eller udenfor Natura-2000 området. Det er Fødevarerministeriet, der skal sikre en regulering eller begrænsning af fiskeriet i de Natura 2000-områder, hvor fiskeriet kan have en ødelæggende virkning på de beskyttede naturtyper og arter. Se desuden det generelle høringsnotat under Trusler

– negative påvirkninger (se ovenstående link). Høringsvarene giver ikke anledning til ændring af planens trusselsafsnit.

7. Ønsker til handleplan

Danmarks Jægerforbund har flere konkrete forslag til hvorledes området's bestand af prædatorer kan reguleres.

Jens Jacobsen Kudsk bidrager med forslag til regulering af udløbet fra pumpestationen drevet af Madsbjerg Enges Pumpelaug, idet næringsstofbelastningen fra det pumpede område efter hans udsagn udgør en betydelig del af belastningen af område N42.

De foreslåede tiltag er for konkrete til Natura 2000-planen. Der henvises endvidere til det generelle høringsnotat om virkemidler og indsatsprogram.

8. Næringsstof belastning

Jens Jacobsen Kudsk påpeger, at der er fejl i fosfor og nitratklassificeringen i oplandet, da den nuværende klassificering fejlagtigt bygger på, at konkrete arealer drænes.

Fosfor og nitratklassificering af arealer er en del af data grundlaget for vandplanen. Spørgsmålet er videregivet til behandling under vandplanen for Limfjorden.

Justeringer af forslag til Natura 2000-plan nr 42

De fremkomne bemærkninger har ikke givet anledning til ændring af planforslaget da de indkomne bemærkninger enten er for konkrete til at være rummet af naturplanerne, er reguleres af et andet sektorministerium end Miljøministeriet eller behandles via vandplanlægningen.

Naturstyrelsens egne justeringer af forslag til Natura 2000-plan nr. 42

På baggrund af dialog i høringsperioden, og Naturstyrelsens egne overvejelser, er der foretaget justeringer af teksten i områdebeskrivelsen, trussel-, prognose- og indsatsafsnittet samt bilag 2. I forbindelse med disse rettelser er prognosen ændret for lysbuget knortegås. Retningslinje om sikring af levesteder for arter er ændret, så artsspecifikke detaljer er udeladt.

Hverken ændringerne som følge af de indkomne bemærkninger, eller Naturstyrelsens egne justeringer giver anledning til fornyet høring af planforslaget.

Sammenfattende redegørelse for høring over miljørapport (SMV)

Parallelt med offentlig høring af planudkast til Natura 2000-plan for område nr 42 har SMV-redegørelse for planen været i offentlig høring i henhold til bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer §8.

Natura 2000-planens formål er at sikre eller genoprette bevaringsstatus for de arter og naturtyper, der har dannet grundlag for udpegning af Natura 2000-område nr 42. SMV-rapporten viste ikke modstrid med andre miljøhensyn, og der er i den offentlige høring ikke modtaget kommentarer til rapporten.

Den offentlige høring har ikke givet anledning til ændring af Natura 2000-planen, idet de indkomne bemærkninger enten er for konkrete til at være rummet af naturplanerne, er reguleres af et andet sektorministerie end Miljøministeriet eller behandles via vandplanlægningen. På baggrund af dialog i høringsperioden, og Naturstyrelsens egne overvejelser, er der foretaget justeringer af teksten i områdebeskrivelsen, trussel-, prognose- og indsatsafsnittet samt bilag 2. I forbindelse med disse rettelse er prognosen ændret for lysbuget knortegås. Retningslinje om sikring af levesteder for arter er ændret, så artsspecifikke detaljer er udeladt.

Hverken ændringerne som følge af de indkomne bemærkninger, eller Naturstyrelsens egne justeringer giver anledning til fornyet høring af planforslaget.

Naturstyrelsen vil overvåge effekten af Natura 2000-planen gennem det nationale overvågningsprogram NOVANA, http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/National_naturbeskyttelse/Overvaagning_af_vand_og_natur/, som følger udviklingen i naturtilstanden og arealudbredelse af de naturtyper og arter, som planlægningen omfatter. Desuden vil Naturstyrelsen i samarbejde med NaturErhvervstyrelsen og Kommunernes Landsforening overvåge fremdriften i den forudsatte forvaltningsindsats.

Afsendere af høringssvar til Forslag til Natura 2000-plan nr. 42 Mågerodde og Karby Odde:

- ID3928 - Morsø Kommune
- ID149 - Foreningen Muslingeerhvervet
- ID2067 - Limfjordsrådet
- ID2546 - WWF Verdensnaturfonden
- ID2784 - Friluftsrådet Nordvest
- ID3528 - Danmarks Jægerforbund
- ID3652 - Danmarks Fiskeriforening
- ID3868 - Dansk Ornitologisk Forening - Nordvestjylland
- ID3968 - Jens Jacobsen Kudsk

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen

Miljørapport for Natura 2000-planen for område nr. N42 Mågerodde og Karby Odde

Den enkelte naturplan skal ifølge lov nr. 1398 af 22. oktober 2007 om miljøvurderinger af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

a) Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af 1) en basisanalyse, 2) en målsætning af det enkelte område, 3) et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse. Der er udarbejdet en overordnet målsætning for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Indsatsprogrammet angiver både generelle og konkrete retningslinjer for den forvaltning, der skal implementeres i 1. planperiode (6 år og 12 år for fredskovspligtige arealer) startende fra 2010. Endelig er der en kort beskrivelse af sammenhæng til vandplanen og et oversigtsskema, der opsummerer Natura 2000-planen jf. naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Formål

Planens mål på sigt er skitseret nedenfor. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og starte en proces, der genopretter akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser. For området gælder følgende overordnede målsætning:

Det overordnede mål for Natura 2000-området er, at naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget opnår gunstig bevaringsstatus. Dette indbefatter, at områdets hav- og kystnatur udgør et stort sammenhængende naturområde med vægt på hydrologiske og naturmæssige sammenhænge mellem havet og kystnaturtyperne og med udbredte yngle- og rasteområder samt forageringsmuligheder for hav- og kystfugle.

Målet er at genskabe lavtvoksende og sammenhængende strandengsarealer, med spredte forekomster af artsrige kalkoverdrev og rigkær samt at genskabe renavandede marine områder med naturlig flora og fauna, herunder rigelig udbredelse af ålegræs. Områdets truede naturtyper og arter sikres sammen med fuglearterne dværgterne og lysbuget knortegås. Områdets økologiske integritet sikres i form af en hensigtsmæssig drift, pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Relevante planer

Hovedparten af naturarealerne plejes ved afgræsning.

Natura 2000-områderne vil fremgå af landsplandirektivet (de tidligere regionplaner). Disse skal indeholde retningslinjer i overensstemmelse med bekendtgørelsen om udpegning og administration af internationale beskyttelsesområder nr. 408 af 1. maj 2007. Det betyder, at landsplandirektivet skal indeholde retningslinjer, der i overensstemmelse med direktivforpligtelserne kan understøtte områdernes bevaringsmålsætninger.

Landsplandirektivet indeholder derfor ikke udlæg af nye arealer til byzone, sommerhusområde, nye større vejanlæg, øvrige trafik og tekniske anlæg eller væsentlige udvidelser eller nye områder til råstofindvinding på land mv., mens der kan være retningslinjer, der bidrager til at sikre naturforholdene, jf. bestemmelser i bekendtgørelsens § 5.

Der vil derfor ikke med Natura 2000-planens bevaringsmålsætninger og retningslinjer for den efterfølgende kommunale planlægning være modstrid mellem den og landsplandirektivet.

b) Nul - alternativ

En række naturtyper og levesteder for arter kræver vedvarende drift for at sikre og opretholde gunstig bevaringsstatus det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre i ugunstig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse. Planen vil sikre fortsatte levesteder for arterne på udpegningsgrundlaget.

Hvis ikke planen for 1. planperiode iværksættes, vil tilgroningen af de lysåbne naturtyper og spredningen af invasive arter fortsætte og der vil ske en stadig øget fragmentering. Samtidig vil fødesøgningsmulighederne for lysbuget knortegås og hjejle stadig forringes. Det kan blive vanskeligt at etablere stabile bestande af klyde, havterne og dværgterne.

Forholdene i de marine naturtyper, lagune og vandløb vil blive forværret og vedvarende akkumulation af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer vil fortsætte, hvis ikke vandplanen forbedrer tilstanden.

Det betyder at naturtyper, dyre- og plantearter risikerer en forværring af deres bevaringstilstand. Dette vil fremover vanskeliggøre opnåelse af gunstig bevaringsprognose for områdets udpegningsgrundlag.

Bevaringsprognose er gunstig eller vurderet gunstig for:

- Odder og hjejle, på grund af stabil til stigende bestandsudvikling og gode levestedsforhold.

Bevaringsprognose er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- Den marine type bugter, på grund af for stor tilførsel af næringsstoffer fra oplandet og tilstødende havområder, forhøjede niveauer af miljøfarlige stoffer og invasive arter.
- Strandenge, på grund af tilførsel af næringsstoffer fra dyrkede arealer og tilgroning.
- Kalkoverdrev på grund af at den laveste tålegrænse for N-deposition er overskredet.
- Riggær på grund af fragmentering og tilgroning
- Vandløb pga. kraftig regulering og dårlige fysiske forhold
- Lysbuget knortegås, på grund af begrænsning i udbredelsen af ålegræs forårsaget af bl.a. næringsstofbelastning samt tilgroning af strandenge
- Klyde og havterne pga. tilsyneladende faldende bestande forårsaget af u hensigtsmæssig hydrologi, tilgroning af yngle- og fourageringsområder og prædation og forstyrrelser.
- Dværgterne idet arten ikke er observeret de senere år sandsynligvis på grund af tilgroning og prædation.

Bevaringsprognose er ukendt for:

- Laguner er ikke vurderet med hensyn til naturindhold.
- Strandvolde med enårige planter og enårig strandengsvegetation er ikke kortlagt

c) Miljøforhold i områder der kan blive berørt

Arealet med rigkær sikres og udvides, hvor de naturgivne muligheder er til stede. Arealet med kalkoverdrev udvides, hvor de naturgivne muligheder er til stede.

For den truede art dværgterne sikres et passende antal delområder med tilstrækkeligt egnede yngle- og fourageringssteder, så de kan danne grundlag for en bestand.

Udover bilag II - arten odder samt bilag I fuglene klyde, hjejle, havterne, dværgterne og ansvarsarten lysbuget knortegås, forekommer bilag IV-arten strandtudse i området

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes ikke at få negative konsekvenser for disse arter

d) Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er systematisk beskrevet i planen. Planens mål er, at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser. Derudover skal følgende fremhæves:

e) Internationale miljøbeskyttelsesmål

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven. Planen vil sikre, at areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i statens retningslinjer for 1. planperiode. For Mågerodde og Karby Odde gælder:

- 1.1 *Reduktion af kvælstof-deposition på områdets habitatnaturtyper forventes at ske gennem en kommende ændring af husdyrgodkendelsesloven jf. regeringsudspillet Grøn Vækst, april 2009. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til typerne reduceres, herunder fra dræntilløb, dyrkede marker, overfladevand, spildevand og fodring. For marine naturtyper, større søer og vandløb reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanen.*
- 1.2 *Der sikres den for naturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi på yngle- og fourageringssteder for klyde*
- 1.3 *De terrestriske naturtyper sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje, og vandløb med vandplanter sikres gode fysiske forhold samt kontinuitet og miljøvenlig vandløbspleje.*
- 1.4 *Der sikres velegnede levesteder for:
Odde - sikre fødegrundlag og oddefristeder.
Lysbuget knortegås - sikre tilstrækkelige arealer med ålegræs og strandenge med lav vegetation
Hjejle – sikre tilstrækkelige strandenge med lav vegetation og uforstyrrede rastepladser.
Klyde, havterne og dværgterne - sikre stabil vandstand, muligheder for redeplacering i sikkerhed for ræv samt gode fourageringsområder*
- 1.5 *Der sikres levesteder med individuel hensyntagen til den enkelte arts sårbarhed overfor forstyrrelser for klyde, dværgterne og havterne. Der sikres uforstyrrede rasteområder for lysbuget knortegås og hjejle. Skov- og Naturstyrelsen undersøger og vurderer, hvor og i hvilket omfang, der er behov for konkret indsats.*
- 1.6 *Invasive arter som rynket rose på strandvoldene bekæmpes og deres spredning forebygges efter bedst kendte viden.*
- 1.7 *For de marine naturtyper sikres, at projekter og aktiviteter ikke skader lokaliteten.*

I henhold til vandplanen vil:

De kommende vandplaner bidrager til at løfte indsatsen med hensyn til forbedret vandkvalitet, herunder reduktioner i tilførslen af næringsstoffer og håndteringen af miljøfremmede stoffer i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Vandplanerne vil derudover bidrage til at sikre kontinuitet i vandløb. En nærmere beskrivelse af konkrete sammenhænge og synergier med den vandplan, der omfatter dette Natura 2000-område, afventer færdiggørelsen af vandplanforslaget.

f) Planens indvirkning på miljøet

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovens bilag 1f, i de tilfælde hvor de vurderes at være af væsentlig betydning.

<i>Planens indvirkning på</i>	<i>Påvirkes</i>	<i>Ingen på- virkning</i>	<i>Redegør for indvirkning</i>
Biologisk mangfoldighed	X		Er redegjort for i planen.
Befolkningen	X		De rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via forbedret naturgrundlag.
Menneskers sundhed		X	
Fauna og flora	X		Er redegjort for i planen.
Jordbund		X	
Vand	X		Er redegjort for i planen – se i øvrigt vandplan Limfjorden.
Luft		X	
Klimatiske faktorer		X	
Materielle goder		X	
Landskab	X		Et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper fastholdes og udbygges. Fragmentering af landskabet imødegås.
Kulturarv, herunder kirker		X	
Arkitektonisk arv		X	
Arkæologisk arv		X	

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen statens retningslinjer.

Følgende konkrete tiltag er planlagt.

Sigtelinie 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter

- 2.1 *Forekomsterne af rigkær og kalkoverdrev søges udvidet og sammenkædes, hvor de naturgivne forhold gør det muligt.*

Sigtelinie 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen

- 3.1 *Konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen, skal sikres mod ødelæggelse.*

Sigtelinie 4. Særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare

- 4.1 *Arealet med rigkær sikres og udvides, hvor de naturgivne muligheder er til stede.*
4.2 *Arealet med kalkoverdrev udvides, hvor de naturgivne muligheder er til stede.*
4.3 *For den truede art dværgterne sikres et passende antal delområder med tilstrækkeligt egnede yngle- og fourageringssteder, så de kan danne grundlag for en bestand.*

Der udarbejdes handleplaner og vælges virkemidler af kommunerne og Skov- og Naturstyrelsen m.fl. indenfor rammerne af indsatsprogrammet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremme den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper/arter. For området er der foretaget følgende valg:

i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA og DEVANO overvågningsprogrammer. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen – udarbejdet i forbindelse med naturplanen - udgør det nuværende videnskabelige grundlag for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med naturplanlægningen. Analysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

j) Ikke teknisk resume

I medfør af lov nr. 1398 af 22. oktober 2007 er der foretaget en miljøvurdering. Planen vil sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for områdets udpegningsgrundlag og den biologiske mangfoldighed generelt samt et sammenhængende og varieret landskab.

Hvis ikke planen iværksættes vil områdets naturtyper fortsat påvirkes af for høj næringsstofbelastning og af tungmetaller. Tilgroning med bl.a. invasive arter kan tiltage og u hensigtsmæssig hydrologi for naturtyper i området kan fortsat finde sted.

En gennemførelse af Natura 2000-planen sikrer og forbedrer den biologiske mangfoldighed og øger de landskabelige værdier og forbedrer dermed de rekreative oplevelser og bidrager til at naturtyperne fungerer som levested for en række arter.

Områdets hav- og kystnatur udgør et stort sammenhængende naturområde med vægt på hydrologiske og naturmæssige sammenhænge mellem havet og kystnaturtyperne og med udbredte yngle- og rasteområder samt fourageringsmuligheder for hav- og kystfugle og levesteder for odder.

Udover bilag II - arten odder samt bilag I fuglene klyde, hjejle, havterne, dværgterne og ansvarsarten lysbuget knortegås, forekommer bilag IV-arten strandtudse i området

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes ikke at få negative konsekvenser for disse arter.

Tillæg om ny viden til Natura 2000-basisanalyse for Måge Odde og Karby Odde (Natura 2000-område nr. 42).

Tillægget gælder både for basisanalyser for lysåbne naturtyper og arter samt for skovbasisanalyser.

Natura 2000-planerne bygger på den eksisterende viden om naturforholdene. Denne viden er områdevis blevet opgjort i basisanalyserne for hhv. Natura 2000-skovplanlægning, Natura 2000-havplanlægning samt Natura 2000-planlægning for øvrige arealer. Basisanalyserne, der udgør en del af den færdige plan for Natura 2000-området, blev offentliggjort i 2007 og kan ses på [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside \(www.blst.dk/Natura2000plan/\)](http://www.blst.dk/Natura2000plan/).

Dette tillæg opsummerer den viden, der – ud over basisanalysens – supplerende indgår som grundlag for Natura 2000-planen. Tillægget er opbygget med et indhold og en struktur, der svarer til basisanalysens opbygning.

For nogle områder er der på baggrund af basisanalysen eller overvågningsdata mv. foretaget ændringer i udpegningsgrundlaget. Det gældende udpegningsgrundlag kan ses i figur 2 i naturplanen. I det tilfælde at nye arter er tilføjet udpegningsgrundlaget er vurderinger af deres levestedsareal opgjort i dette bilag.

Siden basisanalyserne er der i nogle områder foretaget kortlægning af yderligere naturtyper, skovnaturtyper på ikke-fredskovspligtige arealer og/eller en genkortlægning af i første omgang oversigtligt kortlagte arealer. De ny- eller genkortlagte arealer har bidraget med ny viden af betydning for Natura 2000-planerne.

Der er foretaget nye overslagsberegninger af den luftbårne kvælstofdeposition til de kortlagte naturtyper. Beregningerne omfatter nu alle kortlagte arealer af både lysåbne naturtyper og skovnaturtyper.

I nogle områder er der endvidere sket væsentlige ændringer i driften, igangsat naturgenopretningsprojekter el.lign. siden færdiggørelsen af basisanalyserne.

1. BESKRIVELSE AF OMRÅDET

Områdets afgrænsning er uændret, og områdets overordnede naturindhold er uændret.

2. TILFØJELSER TIL UDPEGNINGSGRUNDLAGET

I basisanalysens afsnit 2 er omtalt væsentlige nyopdagede eller nyindvandrede forekomster af arter eller naturtyper, der ikke var en del af områdets oprindelige udpegningsgrundlag. Der er desuden fremkommet yderligere oplysninger om naturtyper og arter i forbindelse med overvågning og kortlægning udført 2006-2008. Disse arter og naturtyper er vurderet i forbindelse med en revision af udpegningsgrundlaget. Det aktuelle udpegningsgrundlag fremgår af figur 2 i naturplanen – og af [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](#).

Der er ikke tilføjet nye naturtyper eller arter til det oprindelige udpegningsgrundlag.

3. NYE DATA OM NATURTYPER OG ARTER

Første runde af kortlægningen af EF-habitatområdernes naturtyper blev foretaget i perioden 2004-2005. I første omgang blev kun 18 lysåbne naturtyper samt skovnaturtyper på fredskovspligtige arealer kortlagt. I løbet af 2007 og 2008 er der foretaget kortlægning af flere lysåbne naturtyper, og der er kortlagt skovnaturtyper på ikke-fredskovspligtige arealer. Endelig er der foretaget genkortlægning af områder, som kun blev kortlagt oversigtligt/stikprøvevist i første runde.

Nye data om areal og antal forekomster af naturtyper og arter i dette Natura 2000-område fremgår af nedenstående tabel 1. Ud over de nævnte naturtyper er der i habitatområdet kortlagt et mindre udvalg af områdets vandhuller.

Data om ny-/genkortlagte naturtyper er medtaget såfremt der er tale om nykonstaterede naturtyper eller væsentlige ændringer i forhold til oplysningerne i basisanalysens afsnit 2.

Nr.	Naturtype	Regi- streret areal (ha)	Antal fore- komster	Kilde
Terrestriske naturtyper				
1150	*Lagune	6,7	4	3
1330	Strandeng	246	11	3
6210	Kalkoverdrev	7,4	5	3
7230	Rigkær	6,6	10	3

Tabel 1. Opdaterede data om nye eller genkortlagte naturtyper i habitatområde nr. 177. Data stammer fra 1) NOVANA-overvågningsprogrammet (2004-2008) samt Viborg Amts overvågning i perioden 1988-2006. 2) Naturtypekortlægning 2004-05 (NOVANA/DEVANO). 3) Genkortlægning, supplerende kortlægning 2007-08 (DEVANO). Kortlægningsdata for naturtyperne (ekskl. vandnaturtyper) kan ses på [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](#). *Prioriteret naturtype.

4. SUPPLERENDE TRUSSELSVURDERING

I basisanalysen blev der præsenteret en trusselvurdering og tilstandsdata for de forskellige naturtyper og arter. Hvad angår de ny- og genkortlagte naturtyper vurderes disse forhold at være afspejlet i henholdsvis struktur- og artstilstand, som kan ses på [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](#). Struktur- og artstilstand udgør tilsammen naturtilstanden, som fremgår af figur 4 i naturplanen. De registrerede data (strukturparametre og artslistes) for de enkelte forekomster kan endvidere ses i den fællesoffentlige naturdatabase på www.naturdata.dk.

Ud over basisanalysens opgørelse af trusler mod områdets naturindhold er der nedenstående tilføjelser og ændringer.

4.1 Belastning af naturområder med luftbåret kvælstof

I tabel 2 er den gennemsnitlige afsætning af kvælstof opgivet som kommunevise gennemsnit af NH_y og NO_x for 2006 (DMU).

Kommune	NH _y (kg N/ha)	NO _x (kg N/ha)	Total N (kg N/ha)	Heraf stammende fra danske kilder (%)
Morsø	9	6	15	44 %
Lands gennemsnit	8	9	17	33 %

Tabel 2. Baggrundsbelastningen (i kg N/ha/år) i de kommuner, som Natura 2000-området ligger inden for. Kvælstofdepositionen er angivet som kommunevise gennemsnit af hhv. NH_y (ammoniak og ammonium, primært fra husdyrproduktion), NO_x (kvælstofoxider, salpetersyre og nitrat (fra transport, energiproduktion og industri) og total N (samlet tør- og våddeposition). DMU, 2006.

Det gennemsnitlige kvælstofnedfald i den kommune, hvori Natura 2000-området ligger, er 15 kg N/ha/år, hvilket er lavere end landsgennemsnittet. Belastningen med ammoniak og ammonium (NH_y) er højere end landsgennemsnittet, hvilket tyder på, at det lokale og regionale husdyrhold har en større indflydelse på kvælstofnedfaldets størrelse. Nedfaldet af NO_x'er – der overvejende stammer fra transport, energiproduktion og industri – er lavere end landsgennemsnittet.

Overslagsberegning af den lokale kvælstofbelastning

Da husdyrbrug ikke ligger jævnt fordelt i landskabet, vil kvælstofbelastningen af et naturområde variere alt efter om der ligger husdyrbrug tæt på naturområdet, eller der slet ikke er husdyrbrug i nærområdet. Hertil kommer, at afsætningen af kvælstof på forskellige overfladetyper varierer i forhold til ruheden. Der er f.eks. stor forskel på, hvor meget der afsættes på en skov (med stor ruhed og dermed med stor afsætnings-overflade) og på en lysåben eng (med lavere ruhed og mindre afsætnings-overflade). Der er derfor foretaget en korrektion af de kommunevise gennemsnitstal i forhold til lokal husdyrtæthed og til forskellige naturtypers ruhed inden for Natura 2000-området. Ruheden af naturarealerne er vurderet på baggrund af den vedplantedækning, som er registreret ved kortlægningen.

Korrektionen er foretaget ved hjælp af en metode beskrevet i Ammoniakmanualen (Skov- og Naturstyrelsen, 2003) opdateret som beskrevet i boksen nedenfor. Der er ikke tale om en eksakt beregning, men om en forholdsvis grov overslagsberegning, der dog giver en indikation af om, og i givet fald hvor meget tålegrænserne er overskredet for de forskellige naturtyper. Derfor kan overslagsberegningerne ikke direkte indgå i myndighedsbehandling af N-belastning fra konkrete husdyrbrug/virksomheder.

Overslagsberegningerne viser, at kvælstofnedfaldet på størsteparten af naturområderne i Natura 2000-område nr. 42 ligger mellem 10 og 20 kg N/ha/år alt afhængig af den lokale husdyrtæthed og naturområdernes overfladeruighed.

Naturtype	Tålegrænse-interval kg N/ha/år	Kvælstofafsætning overslag (kg N/ha/år)	
		10-15	15-20
Strandeng (1330)	30-40	100%	
Tør hede (4030)	10-20		100%
Kalkoverdrev (6210)	15-25	67%	33%
Surt overdrev (6230)	10-20	89%	11%
Kildevæld (7220)	15-25 (h)	100%	
Rigkær (7230)	15-25 (c)	100%	
Total		98%	2%

Tabel 3. Overslag over tålegrænseoverskridelser i Natura 2000-området. For hver naturtype er angivet naturtypens tålegrænseinterval og andelen af det samlede areal i forskellige intervaller af belastninger. Tålegrænsen for et konkret naturområde vil typisk ligge indenfor tålegrænseintervallet.

Belastninger, hvor den lokale N-belastning ligger under den nedre grænse i tålegrænseintervallet (tålegrænsen ikke overskredet), er markeret med grønt, N-belastninger, der ligger indenfor tålegrænseintervallet (overstiger den lave ende af tålegrænseintervallet), er vist med gult, og N-belastninger, der ligger over tålegrænseintervallet (overstiger den høje ende af tålegrænseintervallet), er markeret med rødt.

- (a) Tålegrænsen for atmosfærisk belastning er ikke relevant, idet naturtyperne er naturligt kvælstofrige, ufølsomme for atmosfærisk tilførsel, eller forventes at modtage det største bidrag fra andre kilder, fx grundvand eller overfladenær afstrømning.
- (b) Tålegrænsen for beskyttelse af laver ($10 - 15 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme laver på lokaliteten ønskes beskyttet.
- (c) Tålegrænsen for højmoser ($5 - 10 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme højmosearter på lokaliteten ønskes beskyttet.
- (d) Tålegrænsen for Oligotrofe søer ($5 - 10 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) benyttes for småsøer i klitlavninger.
- (e) Tålegrænsen for heder ($10 - 20 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) anvendes, hvis dværgbuske (lyng mv.) er hyppige.
- (f) Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fersk natureng, der kan være mere kvælstoffølsom.
- (g) Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fattigkær, der har tålegrænse i intervallet $10 - 20 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$.
- (h) Naturtypen omfatter også Palludellavæld, der forventes at have tålegrænser i den lave ende af intervallet.
- (i) Baseret på tålegrænsen for laver.
- (j) Tålegrænsen bør modelberegnes. En modelberegning kan give lavere tålegrænser, ned til $7 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$.

Bestemmelse af kvælstofnedfaldets størrelse på naturområder og sammenligning med andre beregninger

Den præcise størrelse af kvælstofbelastningen på et konkret naturområde er vanskelig at bestemme. Der kan enten foretages målinger (som er tidskrævende, omkostningstunge og usikre, da de som regel kun repræsenterer en kortere måleperiode og derfor skal omregnes til "normale" forhold), eller der kan foretages modelberegninger med modeller af forskellig art, hvoraf nogle er meget ressourcekrævende og omkostningstunge, mens andre har karakter af overslagsberegninger. Resultater fra alle modelberegninger er typisk behæftet med en forholdsvis høj usikkerhed.

Overslagsberegninger i basisanalysen 2006 og i dette tillæg (2009): De nye overslagsberegninger, der er præsenteret ovenfor, viser især på de meget tilgroede naturområder en lavere

belastning på de fleste lysåbne naturområder end de overslagsberegninger, der blev lavet i 2006 i forbindelse med basisanalysen. Forskellen skyldes, at korrektionsfaktoren i forhold til naturområdets ruhed er revurderet, og der er anvendt opdaterede tal for kommunevise gennemsnitsdepositioner, geografisk fordeling af dyreenheder (CHR) og samlet N-emission på landsplan. Til forskel fra de daværende beregninger er der nu også beregnet kvælstofnedfald til skovnaturtyper. De nye overslagsberegninger vurderes at være mere retvisende end overslagsberegningerne fra 2006 – og de dækker ensartet alle landets Natura 2000 områder.

Overslagsberegningerne skal alene anvendes til at give et foreløbigt overblik over omfanget af tålegrænseoverskridelser til brug ved vurdering af gunstig bevaringsstatus, ikke til konkret sagsbehandling.

4.2 Andre trusler mod naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget

Ud over basisanalysens og naturplanens opgørelse af trusler mod naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget er der ikke identificeret nye trusler.

5. SUPPLERENDE MODSATRETTEDE INTERESSER

Ud over basisanalysens og naturplanens opgørelse af modstridende interesser mod områdets naturindhold er der ikke identificeret nye modstridende interesser.

6. SUPPLERENDE NATURFORVALTNING OG PLEJE

Ud over basisanalysens og naturplanens opgørelse af naturforvaltning eller pleje inden for dette Natura 2000-område, er der ikke identificeret ændret naturforvaltning og pleje.

REFERENCER

Bak, J. 2003: *Manual vedr. vurdering af de lokale miljøeffekter som følge af luftbårent kvælstof ved udvidelse og etablering af større husdyrbrug*. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen.

Danmarks Miljøundersøgelser, 2006: *Deposition af N komponenter 2006 – kommuner*.
http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Miljoe-tilstand/3_Luft/4_spredningsmodeller/5_Depositionsberegninger/deposition.asp

Ellermann, T. m.fl., 2005: *Atmosfærisk deposition 2004, NOVANA*, Faglig Rapport fra DMU nr. 555, Danmarks Miljøundersøgelser, Miljøministeriet.

Ellermann, T. m.fl., 2006: *Atmosfærisk deposition 2005, NOVANA*, Faglig Rapport fra DMU nr. 595, Danmarks Miljøundersøgelser, Miljøministeriet.

Ellermann, T. m.fl., 2007: *Atmosfærisk deposition 2006*, Faglig Rapport fra DMU nr. 645, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

Frohn, L. M. m.fl., 2008: *Kvælstofbelastning af naturområder i Østjylland. Opgørelse for udvalgte Natura 2000 områder*, Faglig Rapport fra DMU nr. 673, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

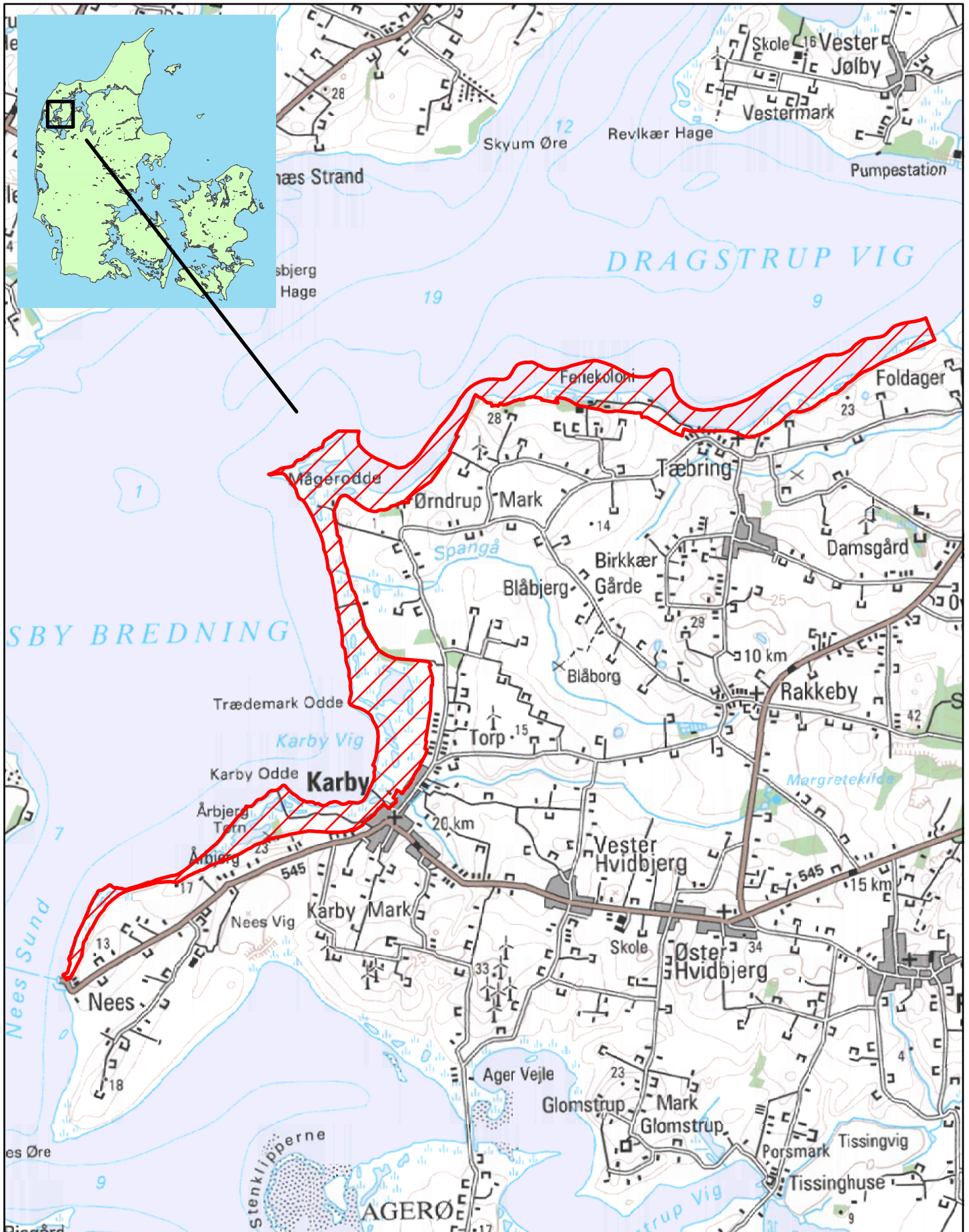
Geels, C. m.fl., 2008: *Kvælstofbelastning af naturområder på Bornholm og Sjælland. Opgørelse for udvalgte Natura 2000 områder*, Faglig Rapport fra DMU nr. 689, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

Nielsen O. K. m.fl., 2008: Denmark's National Inventory Report 2008. *Emission Inventories 1990-2006 – Submitted under the United Nations Framework Convention on Climate Change*. Faglig Rapport fra DMU nr. 667, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

Skov- og Naturstyrelsen, 2005: Harmoniserede tålegrænser. Opdatering af 15. december 2005.
<http://www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/78C70731-71A2-40B6-B611-2F1340CB922A/14951/Ammoniakmanual02122005.pdf>

Natura 2000-basisanalyse

Mågerodde og Karby Odde

Kort over den nordlige del af Natura 2000-område nr 42 Mågerodde og Karby Odde

Titel

Natura 2000-basisanalyse Mågeodde og Karby Odde

Udgivet af

Miljøcenter Aalborg
Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Øst

Udgivelsesdato

Juni 2007

Tekst, layout og redaktion

Medarbejdere fra Viborg Amt og Miljøcenter Aalborg

Kortene er produceret på baggrund af Viborg Amt
GIS-data samt data fra Kort- og Matrikelstyrelsen

Copyright: Kort- og Matrikelstyrelsen
1992/KD.86.1029

Indholdsfortegnelse

RESUME:.....	1
1. Beskrivelse af Natura 2000-området	1
1.1 Beskrivelse af områdets natur og dets potentiale	1
2. Udpegningsgrundlaget.....	2
2.1 Nyfundne naturtyper og arter	2
2.2 Naturtyper og arter, som ikke er registreret, men indgår i udpegningsgrundlaget.....	3
3. Foreløbig trusselsvurdering	3
3.1 Beskrivelse af naturtilstanden	3
3.1.1 Vandrammedirektivets basisanalyse I-II.....	3
3.2 Eutrofiering.....	4
3.3 Tilgroning	4
3.4 Hydrologi.....	4
3.5 Invasive arter.....	4
3.6 Arealmæssige ændringer siden 1994	4
3.7 Forstyrrelse af arter	4
3.8 Andre Trusler.....	5
4. Plejetiltag, igangværende indsats mm.....	5
5. Modstridende naturinteresser.....	5
6. Liste over manglende data	5
7. Lister over tilgængeligt materiale	6
Bilag	8
B.1 Datagrundlag for naturtyper og arter	8
B.2 Foreløbig trusselsvurdering.....	8
B.2.1 Beskrivelse af naturtilstanden	8
B.2.2 Eutrofiering	10
B.2.2.1 Tålegrænser	10
B.2.2.2 N-deposition og overskridelse af tålegrænser	11
B.2.3 Tilgroning.....	13
B.2.3.1 Vegetationshøjde.....	13
B.2.3.2 Vedplantedækning.....	13
B.2.3.3 Arealandel med græsning og/eller høslet	14
B.2.4 Hydrologi	14
B.2.4.1 Afvanding og vandindvinding.....	14
B.2.5 Invasive arter.....	15
B.3. Marine områder	15
B.4. Vandløb	17
B.5. Søer	18
B.6. Arter	18
B.6.1 Odder (Lutra lutra).....	18
B.8. Fugle.....	19

RESUME:

Natura 2000-område 42 udgøres af 1/3 marine områder og 2/3 terrestriske områder. De marine områder består af kystnære arealer ud for den vestlige del af Mors. Langs fjorden ligger relativt store arealer af strandenge. Området er en værdifuld fuglelokalitet for især ynglefuglene Klyde, Havterne og Dværgterne, samt for trækfuglene Lysbuget Knortegås og Hjejle. De vigtigste trusler for de marine naturtyper og fuglene er eutrofiering og bl.a. muslingeskrab, mens de terrestriske naturtyper især er truet af tilgroning, forstyrrelser og eutrofiering fra luftbåren kvælstof.

1. Beskrivelse af Natura 2000-området

Natura 2000-område nr. 42 er udpeget som Habitatområde nr. 177 og Fuglebeskyttelsesområde nr. 25 med et samlet areal på 497 ha (se tabel 1.1 eller hjemmesiden for Vand og Natur ([klik her](#))). Området ligger i den nye storkommune Morsø.

Af Natura 2000-områdets samlede areal består 160 af hav, medens 337 ha er land. På land er 294 ha af arealet omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Desuden er der 4 ha nåleskov (kilde: Areal Information systemet, Danmarks Miljøundersøgelser). Resten af landarealet består af agerjord, byer mm. Der er ingen fredninger indenfor Natura 2000-området.

Nr.	Navn	Areal (ha)
H177	Mågeodde og Karby Odde	497
F25	Mågeodde og Karby Odde	497
	Samlet areal Natura 2000	497

Tabel 1.1. Oversigt over de habitat- og fuglebeskyttelsesområder, der er inkluderet i denne basisanalyse. For hvert område er områdets nummer, navn og areal (i ha) angivet, ligesom NATURA 2000 områdets samlede areal er oplyst. Da habitat- og fuglebeskyttelsesområderne er delvist sammenfaldende, svarer det samlede areal af Natura 2000 området ikke til summen af de tre udpegninger. Kilde: <http://www2.skovognatur.dk/natura2000/>.

Beskyttet Natur	Areal
Vandløb	1,2 km
Mose	0,7 ha
Strandeng	231 ha
Overdrev	9 ha
Sø	53 ha
I alt	293,7 ha

Tabel 1.2. Antal hektar af registreret beskyttet naturtyper i Natura2000-område 42 (vejledende registrering, Viborg Amt, nov. 2006).

1.1 Beskrivelse af områdets natur og dets potentiale

Området består af kystnære lavvandede fjordområder langs Mors vestkyst, med en kystlinie mod Limfjorden på ca. 20 km. Området er beliggende i den sydlige del af Dragstrup Vig og i den østlige del af Visby Bredning, hvori Karby Vig, Karby Odde og Mågeodde er inkluderet. Langs de fjordnære arealer findes relativt store arealer med strandeng, især omkring Karby Vig og Mågeodde. Strandenge og strandoverdrev er de dominerende terrestriske naturtyper. Strandengene varierer mellem smalle bræmmer langs fjorden og til større sammenhængende strandengsarealer med alle de for naturtypen karakteristika til stede (zoneringer og lo-systemer), samt væld og kær ved skræntfoden. Strandengene var i 2004 og 2005 for langt den største del optimalt plejet ved afgræsning.

Områdets særlige værdier:

Marine naturtyper:

Den dominerende naturtype i området er større lavvandede bugter og vige (1160). De typiske arter for denne naturtype er arter af bældeltang, vandaks, Almindelig Havgræs, samt bundfæstede alger. Af dyr kan nævnes bundlevende samfund af muslinger, børsteorme, snegle og krebsdyr.

Terrestriske naturtyper:

Strandenge (1330) er den dominerende naturtype på land. Af karakteristiske og typiske arter kan nævnes, Strand-Malurt, Strandasters, og arter af kilebæger. I området findes mindre arealer med rigkær (7230). Hovedparten af strandengene afgræsses, dog er flere strandenge ved f.eks. Karby under kraftig tilgroning med Tagrør. Det må have højeste prioritet at sikre, at de lysåbne naturtyper afgræsses.

Søer:

Inden for strandengene findes flere kystlaguner og strandsøer (1150), der dog ikke er særskilt kortlagte.

Fugle:

Habitatområdet er en vigtig fuglelokalitet for de relativt sjældne og truede ynglefugle Klyde, Havterne og Dværgerterne. Desuden yngler her Brushane. Området er også vigtigt for trækfuglene Lysbuget Knortegås og Hjejle.

Arter:

Odder er konstateret i området.

2. Udpegningsgrundlaget

Som det fremgår af tabel 2.1 er habitatområde nr. 177 udpeget af hensyn til 8 habitatnaturtyper og 1 art.

Se kort med naturtyperne og arter på hjemmesiden for Vand og Natur ([klik her](#))

Nr.	Naturtype	Kortlagt areal (ha)	Antal forekomster/ bestand
Arter			
1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)	230 ha	God
Naturtyper			
1150	*Kystlaguner og strandsøer	(1)	-
1160	Større lavvandede bugter og vige	153	?
1210	Enårig vegetation på stenede strandvolde	0	0
1310	Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand	(1)	-
1330	Strandenge	301	7
3260	Vandløb med vandplanter	3 stationer	3
6210	Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)	0	0
7230	Riggær	2	1

Tabel 2.1. Oversigt over de arter og naturtyper, der aktuelt udgør grundlaget for udpegningen af habitatområde 177.* Prioriteret naturtype. For naturtypen vandløb findes der ikke arealberegninger i og med at bedømmelsesgrundlaget for naturtypen består af en station (punkt på vandløbsstrækningen).⁽¹⁾ Naturtypen er ikke kortlagt.

I tabel 2.2 er vist udpegningsgrundlaget i fuglebeskyttelsesområdet.

EF-fuglebeskyttelsesområde nr.	25
Art	
Lysbuget Knortegås	T
Klyde	Y
Hjejle	T
Havterne	Y
Dværgerterne	Y

Tabel 2.2 Samlet udpegningsgrundlag for de 2 fuglebeskyttelsesområder (Y=udpeget som ynglehabitat for arter, T=udpeget som rastelokalitet for trækfugl)

2.1 Nyfundne naturtyper og arter

I tabel 2.3 viser de nyopdagede eller nyindvandrede forekomster af arter eller naturtyper, der aktuelt ikke udgør udpegningsgrundlag, men som vil skulle vurderes i forbindelse med en kommende revision af udpegningsgrundlagene. Det drejer sig eksempelvis om arter og naturtyper på bilag 1 eller 2 til EF-habitatdirektivet eller på bilag 1 til EF-fuglebeskyttelsesdirektivet.

Der er ikke registreret nogen nye arter eller naturtyper

2.2 Naturtyper og arter, som ikke er registreret, men indgår i udpegningsgrundlaget

Naturtype og art		Areal	Antal forekomster
1210	Enårig vegetation på stenede strandvolde	0	0
6210	Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter) ²⁾	0	0

Tabel 2.3. Arter og naturtyper, der ikke aktuelt er udpegningsgrundlag for Natura 2000-planens internationale naturbeskyttelsesområder, men som vurderes at have væsentlig forekomst heri. En * foran artens eller naturtypens kodenummer betyder, at den er særligt prioriteret af EU.

3. Foreløbig trusselvurdering

3.1 Beskrivelse af naturtilstanden

Som baggrund for at foretage en trusselvurdering for naturtyper og arter er der foretaget en foreløbig vurdering af status af tilstanden for de naturtyper og arter, der forekommer i området (se bilag B.2).

For de naturtyper og arter, som ikke er omfattet af NOVANA-overvågningsprogrammet, er tilstands- og trusselvurderingen baseret på et skøn.

3.1.1 Vandrammedirektivets basisanalyse I-II

Marin

Basisanalyse II er foretaget for Limfjorden som et samlet farvand. Der er således ikke foretaget en selvstændig analyse for de enkelte habitatområder. For fjorden som helhed konkluderes følgende:

Det er sandsynligt, at gældende regionplanmål ikke nås i 2015 på grund af tilførslen af næringsstoffer fra land.

Det er muligt, at gældende regionplanmål ikke nås, som følge af tilførsel af miljøfarlige stoffer fra land, men der mangler data til at vurdere dette tilstrækkeligt sikkert.

Det vurderes, at det er muligt at gældende regionplanmål ikke nås i 2015 som følge af udvaskning af miljøfarlige stoffer fra skibenes bundmaling. Der mangler data til at vurdere dette tilstrækkeligt sikkert.

Det vurderes, at det allerede er klart, uden yderligere karakterisering eller overvågning, at gældende regionplanmål ikke kan nås i områder påvirket af muslingeskrabning.

Det vurderes, at det er sandsynligt, at gældende regionplanmål ikke nås i 2015, som følge af øvrigt fiskeri. Yderligere karakterisering og / eller overvågning er nødvendig for at iværksætte foranstaltninger

Vandløb

I Vandrammedirektivets basisanalyse del II er det for alle målsatte vandløb vurderet om hver enkelt vandløb er i risiko for ikke at overholde den i regionplanen fastsatte målsætning i 2015. I vandrammedirektivets basisanalyse er det desuden vurderet, hvilke påvirkninger der formentlig er årsag til den manglende målsætningsopfyldelse.

Vandrammedirektivets risikoanalyse anvendes som en foreløbig trusselvurdering for vandløbene i habitatområdet.

I vandrammedirektiv sammenhæng arbejdes med følgende trusler B = trusler der kan resultere i en biologisk påvirkning (eks. regulering og tilledning af spildevand), FM = trusler der resultere i en fysisk morfologisk påvirkning, KH = trusler der resulterer i en kvantitativ hydrologisk påvirkning, MFS = miljøfarlige stoffer og sidst N = næringsstoffer.

Hvis et vandløb i vandramme direktivets basisanalyse del 1, er blevet karakteriseret som enten "reguleret" eller "vedligeholdt", så har man vedtaget, at karakteriserer truslerne imod vandløbet som både B, FM og KH i vandramme direktivets basisanalyse del 2.

I habitatområde 177 er der i vandramme direktivets basisanalyse del 2 foretaget følgende vurdering af de 3 vandløb/vandløbsstrækninger tilstand pr. 22. december 2015:

Antal vandløb/vandløbsstrækninger	Kategori	Forklaring
1	I b	Tilgængelige data indikerer ikke risiko for at gældende regionplan mål ikke nås, men kvaliteten og anvendeligheden af de tilgængelige data kan forbedres.
1	II a	Det er muligt, at gældende regionplan ikke nås, men der mangler data til at vurdere dette tilstrækkeligt sikkert.
1	II b	Det er sandsynligt, at gældende regionplan mål ikke nås, men hvor yderligere karakterisering og eller overvågning er nødvendig for at iværksætte foranstaltninger.
I alt 3		

Tabel 4.2.1. I vandramme direktivets basisanalyse del 2 foretaget følgende vurdering af de 3 vandløb/vandløbsstrækninger tilstand pr. 22. december 2015

Yderligere informationer om Vandrammedirektivets basisanalyse I-II kan findes på

<http://www.mst.dk/Vand/Vandrammedirektivet/Basisanalysen/Dansk+rapportering/06030200.htm>

3.2 Eutrofiering

Hovedparten af de terrestriske naturtyper og flere arter, der er omfattet af habitatdirektivet, påvirkes negativt ved relativt lave niveauer af luftbåren kvælstofdeposition. N-depositionen kommer fra internationale, nationale, såvel som lokale kilder. Naturtypernes følsomhed overfor tilførsel af luftbåren kvælstof kan beskrives ved hjælp af tålegrænser. Når tålegrænserne er overskredet må det forventes, at de påvirkede naturtyper vil være truede på mellem til lang sigt.

Som det fremgår af tabel B.2.2.4 er det især de små forekomster af rigkær der er negativt påvirkede af N-depositionen. Strandengene er derimod vurderet til at have en betydelig højere tålegrænse.

De marine naturtyper er fortsat truet af eutrofiering. Det vurderes, at der er behov for en yderligere indsats for at nedbringe tilførslen af kvælstof og fosfor fra land.

3.3 Tilgroning

Tilgroning udgør ifølge figur B.2.3.1 en moderat trussel i forhold til strandenge. Dog er vegetationshøjden på strandengene så høj, at tilgroningen vurderes at udgøre en reel trussel mod naturtypens beståen som græsdomineret strandeng på lang sigt. Tilgroning med vedplanter udgør indtil ingen trussel, idet at der fortsat sker afgræsning på en stor del af arealerne (B.2.3.2).

3.4 Hydrologi

Afvanding er ikke vurderet i alle kortlagte strandenge, men for de 40% der er kortlagte er der ikke konstateret afvanding f.eks. i form af grøftegravning.

3.5 Invasive arter

De invasive arter hører ikke naturligt hjemme i den danske natur. De er typisk blevet indført af mennesket og mange af dem er efterhånden blevet et stort problem, fordi de spreder sig til naturområderne. Her kan de danne store bestande og der ved fortrænge det naturlige plante- og dyreliv.

Der er ikke registreret invasive arter. Der bør først og fremmest holdes øje med en evt. forekomst af Rynket Rose.

3.6 Arealmæssige ændringer siden 1994

Det vurderes at tilgroningen er forværret siden 1994.

3.7 Forstyrrelse af arter

Området ved Karby anvendes i et vist omfang til hundeluftning, hvilket er forstyrrelsesmæssigt problem for alle fugle på udpegningsgrundlaget.

3.8 Andre Trusler

Fuglene i området trues især på fødegrundlaget i fjorden, stigende bestand af Sølvmåge og Mink præderer på fugleæg og unger og manglende, for lavt eller for højt græsningstryk på strandengene.

Den marine naturtype større lavvandede bugter og vige er truet i store dele af Limfjorden som følge af muslingeskrabning. En gunstig naturtilstand er pt. ikke mulig som følge af bestemmelserne vedrørende muslingefiskeri.

4. Plejetiltag, igangværende indsats mm

Hovedparten af naturarealerne plejes ved hjælp af afgræsning.

5. Modstridende naturinteresser

Naturlig succession i form af tilgroning kan indebære, at én naturtype udvikler sig til en anden, ligesom eutrofiering kan medføre en ændring i vegetationen fra en naturtype mod en anden. Det kan derfor ved udarbejdelse af Natura 2000-planen være nødvendigt, at foretage en prioritering af hvilken drift eller plejemetoder man vil benytte sig af på et givet areal afhængig af hvilken naturtype eller naturtypemiks, man sigter mod.

6. Liste over manglende data

Generelt

Det vurderes, at den kortlægning og den dertilhørende tilstandsvurdering, der ligger til grund for nærværende basisanalyse er mangelfuld. Der kan derfor være andre forekomster af naturtyper og arter, der ikke er medtaget i nærværende basisanalyse. Derudover kan der være trusler og negative vegetationsstrukturer der ikke er registreret.

Naturtyper

Terrestriske naturtyper

Der er behov for en dækkende kortlægning af de naturtyper, som ikke udgør en del af de 18 lysåbne naturtyper, der indgår i kortlægningen og overvågningen i NOVANA-programmet:

- Strandvold med enårige (1210)
- Strandvold med flerårige (1220)
- Enårig strandengsvegetation (1310)
- Vadegræssamfund (1320)
- Urtebræmme (6430)

Søer og vandhuller

Der er generelt behov for kortlægning af søer, vandhuller og damme på under 5 ha:

- Kransnålalge-sø (3140)

Arter

Dyrearter

Der mangler generelt data for forekomster af, og den geografiske udbredelse af følgende arter hjemmehørende i Nordjylland:

- Marsvin

Fugle

Novana overvågningen af fuglearter giver ikke tilstrækkelig viden til dækning af basisanalysen. Brugen af data fra DOF giver et rimeligt billede af udviklingen for de enkelte arter, men indsamlingen er tilfældig, og metodemæssig ikke tilpasset behovet for basisanalysen.

Fisk

Havlampret, stavsild og majsild er ikke monitoreret i de marine områder. Der mangler generelt data for forekomster af, den geografiske udbredelse og trusselsvurdering for fiskearterne:

- Havlampret
- Flodlampret
- Bæklampret
- Stavsild
- Majsild

7. Lister over tilgængeligt materiale

Vandløb:

- 1: Miljøtilstanden i vandløbene i Morsø kommune, rapport nr. 129 i Miljøserien, oktober 1998
- 2: Udsætningsplan for Salling, Mors, Thyborøn og tilløb til den sydvestlige del af Limfjorden. Nyeste udgave findes på www.DFU.dk.
- 3: Vandrammedirektiv basisanalyse del 2 for Viborg, Nordjylland og Ringkøbing amter. 2005 (http://gis.vibamt.dk/Arealinfo/AI_Page.asp?Page=VandrammeDirektivet&Zoom=150000&CenterX=50500000&CenterY=628200000)

Fugle og arter:

1. Overvågning af fugle, sæler og planter 1999-2000, med resultater fra feltstationerne. Faglig rapport fra DMU nr. 350, 2001 (http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Publikationer/3_fagrappporter/rapporter/FR350.pdf)
2. Bevaringsstatus for fuglearter omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektiv. Faglig rapport fra DMU nr. 462, 2004 (http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Publikationer/3_fagrappporter/rapporter/FR462.PDF)
3. Birds of Danish SPAs – trends in occurrence. Skov og Naturstyrelsen 1999. (<http://www2.skovognatur.dk/udgivelser/1999/birds>)
4. Reservatnetværk for trækkende vandfugle. Faglig rapport fra DMU nr. 490, 2004 (http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Publikationer/3_fagrappporter/rapporter/FR490.PDF)
5. EF-fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder – kort og områdebeskrivelser. Skov- og Naturstyrelsen 1995 (<http://www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/4E3BC22E-D73A-42BA-B119-D70706129EC8/0/EFfuglebeskyttelsesom.pdf>)
6. Fuglenes Danmark, DOF 1998
7. Overvågning af EF-fuglebeskyttelsesområder 1987, Skov og Naturstyrelsen, Miljøministeriet 1988
8. Kriterier for gunstig bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet og fugle omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. Faglig rapport fra DMU nr. 457, 2003.
9. DOFbasen
10. Rapporter fra Nordjysk Ornitologisk Kartotek, 1990-2004
11. CDrom fra DMU med baggrundsdata til revision af EF-fuglebeskyttelsesområder
12. DOF 1997, Fuglelokaliteter i Viborg Amt

Marine områder:

13. Vandrammedirektiv basisanalyse del 2 for Viborg, Nordjylland og Ringkøbing amter. 2005 (http://gis.vibamt.dk/Arealinfo/AI_Page.asp?Page=VandrammeDirektivet&Zoom=150000&CenterX=50500000&CenterY=628200000)
14. Vandmiljø i Limfjorden 2004, Rapport udarbejdet af Ringkøbing, Viborg, og Nordjyllands amter, <http://www.limfjord.dk/rapporter>.
15. Vandmiljø i Limfjorden 2003, Rapport udarbejdet af Ringkøbing, Viborg og Nordjyllands amter, <http://www.limfjord.dk/rapporter>.
16. Bestanden af blåmuslinger i Limfjorden 1993 til 2003, DFU rapport nr. 130-04
17. Fisk, Fiskeri og Epifauna i Limfjorden 1984-2004, DFU rapport nr. 147-05
18. Muslingeudvalgets rapport, I Sammenfatning og anbefalinger, april 2004
19. Limfjorden i 100 år, klima hydrografi, næringsstoftilførsel, bundfauna og fisk i Limfjorden 1897-2003, Faglig rapport fra DMU nr. xx maj 2006

20. Limfjordens Miljøtilstand. Empiriske modeller for sammenhænge til næringsstoffer, klima og hydrografi. Faglig rapport fra DMU nr. xx maj 2006
21. Statusnotat: Vandmiljø i Limfjorden 2005, Ringkøbing, Viborg og Nordjyllands amter, www.limfjord.dk

Bilag

B.1 Datagrundlag for naturtyper og arter

I 2004 og 2005 er der foretaget en kortlægning af de terrestriske habitatnaturtyper inden for habitatområderne (ref. DMU). Desuden er der gennem årene indsamlet data i forbindelse med forskellige projekter, som Nordjyllands Amt har igangsat. Oplysningerne om søer, vandløb og havområder bygger udelukkende på den viden der er indsamlet gennem årene via et generelt tilsyn og overvågningen udført regionalt og via det nationale overvågningsprogram. I Tabel B.1.1 er der vist en oversigt over tilgængelige data for de enkelte naturtyper.

Herunder en oversigt over tilgængelige data

Nr.	Naturtype/arter	Vandmiljøplan	NOVA	NOVANA (2004 – 2006)	Andre data
Arter					
1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)			2004	Se bilag B.6.1
Naturtyper					
1150	* Kystlaguner og strandsøer				
1160	Større lavvandede bugter og vige	x	x	x	Fiskeundersøgelser på lavt vand 2001
1210	Enårig vegetation på stenede strandvolde				
1310	Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand				
1330	Strandenge			Kortlægningen 04-05	
3260	Vandløb med vandplanter				Regionale overvågnings data samt ref. /1/2/3.
6210	Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)				
7230	Rigkær			Kortlægningen 04-05	
Fugle					
	Lysbuget Knortegås				Litteraturlistens pkt. 5,9,12
	Klyde				Litteraturlistens pkt. 3,5,7,9,12
	Hjejle				Litteraturlistens pkt. 5,9,12
	Havterne				Litteraturlistens pkt. 3,9
	Dværgterne				Litteraturlistens pkt. 3,5,9

Tabel B.1.1. Oversigt over datagrundlaget for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for NATURA 2000 området. For hver naturtype og art er en henvisning til en mere detaljerede gennemgang af datagrundlaget samt en angivelse af hvor data stammer fra. NOVA: National Overvågningsprogram af Vandmiljøet og NOVANA: Det Nationale program for Overvågning af Vandmiljøet og Naturen.

B.2 Foreløbig trusselsvurdering

B.2.1 Beskrivelse af naturtilstanden

En naturtypes tilstand vurderes ud fra følgende tre kriterier:

1. Areal. Jo større areal en naturtype dækker i området, des bedre tilstand (arealdata ses i tabel B.2.1.1).
2. Struktur og funktion. Jo flere af de særlige strukturer og funktioner, som er nødvendige for at opretholde og bevare naturtypen på langt sigt, som er til stede, des bedre tilstand (summering af struktur- og funktionsdata ses i tabel B.2.1.2).
3. Karakteristiske arter. Jo flere af de arter, som er karakteristiske for naturtypen, som er til stede, des bedre tilstand (data over karakteristiske arter ses i tabel B.2.3).

I nedenstående er summeret de oplysninger som vurderingen af områdernes naturtilstand er baseret på.

I forbindelse med kortlægningen af de 18 terrestriske, lysåbne habitattyper er der foretaget en registrering af udbredelsen af en række naturtype-karakteristiske strukturer på hovedparten af de kortlagte arealer. Disse strukturer er delt op i negative og positive strukturer. De positive strukturer er til stede i veludviklede og typiske forekomster af naturtypen under mere eller mindre upåvirkede forhold. Tilsvarende vidner de negative strukturer om en stærkt påvirket naturtype. I felten er strukturernes samlede omfang registreret på en tre-trins skala: udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I).

Tabel B.2.1.2 giver en oversigt over de enkelte naturtypers fordeling i forhold til deres indhold af positive og negative strukturer. Mørkegrøn farve viser veludviklede naturtyper, som tilsyneladende ikke er udsat for nogen nævneværdige trusler, mens mørkerød farve viser dårligt udviklede naturtyper, der antagelig påvirkes kraftigt af en eller flere trusler.

Naturtype	Areal i ha
1330	305
7230	1,6

Tabel B.2.1.1. Arealfordeling (ha) af de kortlagte terrestriske lysåbne habitattyper i natura2000 område 177

Strandeng (1330) 305 ha

Strukturer	Positive		
	U	S	I
Negative			
I	82		
S		18	
U			

Tabel B.2.1.2. Fordelingen af negative og positive strukturer i de polygoner, hvor de enkelte naturtyper er registreret. For både negative og positive strukturer er angivet om strukturerne samlet set er udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I). Antallet af registreringer med hver af de 9 kombinationsmuligheder er vægtes for polygonernes arealer. Strukturernes er beskrevet i Fredshavn (2004). Der er ikke registreret strukturer for naturtypen 7230.

1330 Art	Antal registreringer	
	Indenfor	Udenfor
engelskgræs,		
strand-	2	0
gåsepotentil	1	0
harril	1	0
hvene, kryb-	2	0
sandkryb	1	0
sumpstrå,		
enskællet	1	0
svingel, rød	3	0
trehage, strand-	2	0
vejbred, strand-	2	0

Tabel B.2.1.3. Forekomster med naturtype karakteristiske arter. Arterne er blevet registreret i forbindelse med kortlægningen af habitattypetypene. Indenfor: arten er registreret i 5m cirkelen, Udenfor: arten er registreret udenfor 5m cirklen. Der er ikke registreret karakteristiske arter i naturtypen 7230.

B.2.2 Eutrofiering

B.2.2.1 Tålegrænser

For de naturtyper, der danner udpegningsgrundlag for Natura 2000-området, er der fastsat tålegrænseintervaller, som fremgår af tabel B.2.2.1.

Boks:

Tålegrænse: Følsomheden af et naturområde overfor en (forøget) tilførsel af forsurende eller eutrofiende stoffer kan beskrives i form af tålegrænser, der angiver ”den belastning, hvorunder væsentlige skadelige effekter på økosystemet ikke vil forventes, vurderet ud fra den bedste tilgængelige viden” Empirisk baserede tålegrænser for en række forskellige naturtyper er blevet fastsat af UN/ECE¹ (Skov- og Naturstyrelsen, 2003).

Naturtype	Tålegrænse Kg N/ha
1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand	- 1
1130 Flodmundinger	30-40
1140 Mudder- og sandflader blottet ved ebbe	- 1
1150 Kystlaguner og strandsøer	30-40
1160 Større lavvandede bugter og vige,	30-40
1170 Rev	- 1
1180 Boblerev	- 1
1330 Strandenge	30-40
1340 Indlands saltenge	30-40
2130 Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)	10-20 ₂
2140 Kystklitter med dværgbusvegetation (klithede)	10-20 ₂
2190 Fugtige klitlavninger	10-25 ₄
2250 Kystklitter med enebær	
3110 Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer)	5-10
3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden	5-10
3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransålalger	5-10
3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks	- 11
3160 Brunvandede søer og vandhuller	5-10
3260 Vandløb med vandplanter	- 1
3270 Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter	- 1
4010 Våde dværgbusksamfund med klokkelyng	10-25
4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)	10-20
6120 Meget tør overdrevs- eller skræntvegetation på kalkholdigt sand	15-25
6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (vigtige orkidélokalteter)	15-25
6230 Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund	10-20
6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop	15-25 ₆
7110 Aktive højmoser	5-10
7140 Hængesæk og andre kærksamfund dannet flydende i vand	10-15 _{3,7}
7150 Plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tørv	10-15 _{3,7}
7210 Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe	15-25
7220 Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand	15-25 ₈
7230 Riggær	15-25 ₃

¹ UN/ECE er FN's Økonomiske Komité for Europa. Tålegrænserne (critical loads) fastsættes i Arbejdsgruppen vedr. effekter af konventionen om langtransporterede luftforurening (www.unece.org/env/wge) i forbindelse med det internationale samarbejdsprogram vedr. modellering og kortlægning af tålegrænser, baggrundsbelastning, effekter, risici og udviklingstendenser for luftforurening.

¹ Tålegrænsen for atmosfærisk belastning er ikke relevant, idet naturtyperne er naturligt kvælstofrige, ufølsomme for atmosfærisk tilførsel, eller forventes at modtage det største bidrag fra andre kilder, fx grundvand eller overfladenær afstrømning.

² Tålegrænsen for beskyttelse af laver (10 – 15 kg N ha-1år-1) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme laver på lokaliteten ønskes beskyttet.

³ Tålegrænsen for højmoser (5 – 10 kg N ha-1år-1) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme højmosearter på lokaliteten ønskes beskyttet.

⁴ Tålegrænsen for oligotrofe søer (5 – 10 kg N ha-1år-1) benyttes for småsøer i klitlavninger.

⁵ Tålegrænsen for heder (10 – 20 kg N ha-1år-1) anvendes, hvis dværgbuske (lyng mv.) er hyppige.

⁶ Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fersk natureng, der kan være mere kvælstoffølsom.

⁷ Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fattigkær, der har tålegrænse i intervallet 10 – 20 kg N ha-1år-1

⁸ Naturtypen omfatter også Palludellavæld, der forventes at have tålegrænser i den lave ende af intervallet.

⁹ Baseret på tålegrænsen for laver.

¹⁰ Tålegrænsen bør modelberegnes. En modelberegning kan give lavere tålegrænser, ned til 7 kg N ha-1år-1

¹¹ Mange søer og vandhuller er eutrofieret som følge af næringstilførsel fra andre kilder. For de rene, ikke eutrofierede søer af type 3150 kan tålegrænsen for de øvrige søtyper på 5-10 kg N ha-1år-1 bruges, hvis søen er kvælstofbegrænset.

Tabel B.2.2.1 Tålegrænser for terrestriske naturtyper i habitatområdet (Skov- og Naturstyrelsen 2005)

Som det fremgår af tabel B.2.2.1 er det særligt højmose (7110), hængesæk (7140) samt sure overdrev og heder (6230 og 4030), der er følsomme overfor kvælstofbelastning. Riggær og kalkoverdrev er moderat kvælstoffølsomme med tålegrænser mellem 15-25 kg N/ha/år. Men rigkær med en væsentlig forekomst af følsomme højmosearter hører dog også til de særligt kvælstoffølsomme naturtyper med en tålegrænse på 5-10 kg N/ha/år. Derimod er naturtyper, der jævnligt overskyldes med næringsrigt havvand ikke særligt kvælstoffølsomme, det gælder bl.a. strandeng (1330), men her skal man være opmærksom på at partier med overdrev på strandvolde o.lign. kan være følsomme. For artsrige forekomster ligger tålegrænsen i den nedre ende af disse intervaller.

B.2.2.2 N-deposition og overskridelse af tålegrænser

Kvælstofdepositionen til danske land- og vandområder kommer fra en lang række danske og udenlandske kilder, primært husdyrproduktion (ammoniak) og forbrændingsprocesser (kvælstofoxider). I Jylland og på Fyn stammer ca. 60 % af kvælstofdepositionen fra husdyrproduktion, mens det på Sjælland og Bornholm drejer sig om ca. halvdelen eller under halvdelen (DMU, 2005). De gennemsnitlige tal dækker dog over store lokale variationer afhængig af den lokale husdyrtæthed og ruheden af naturområderne. I forhold til husdyrproduktionen er staldanlæg uden ammoniakbegrænsende teknik typisk den største kilde til landbrugets ammoniakfordampning.

I tabel B.2.2.2 er den gennemsnitlige afsætning af kvælstof opgivet som kommunevise gennemsnit af NH_v og NO_x for årene 2000, 2003 og 2004 beregnet med modellen DEHM-REGINA (Skov- og Naturstyrelsen 2005, Bilag 1 til Ammoniakmanualen. Opdatering af 15. december 2005, <http://www.skovognatur.dk/Udgivelser/Tidligere/2003/ammoniakmanualen.htm>).

Den gennemsnitlige N-deposition i gl. Morsø kommune, hvori Natura 2000-området ligger, er mellem 15,6 kg N/ha/år, hvilket er lidt lavere end landsgennemsnittet.

En betydelig del af NH_v -fraktionen består af ammoniak fra lokale husdyrbrug, som er ujævnt fordelt i landskabet. Hertil kommer, at afsætningen af ammoniak på forskellige overfladetyper varierer i forhold til ruheden. Der er derfor foretaget en korrektion af de kommunevise gennemsnitstal i forhold til lokal husdyrtæthed og til forskellige naturtypers ruhed inden for habitatområdet. Ruheden af naturarealerne (z_0) er vurderet på baggrund af kortlægningsdata (vedplantedækningen i TILDA). Korrektionen er foretaget ved hjælp af metoden beskrevet Ammoniakmanualen (Skov- og Naturstyrelsen 2003).

Det korrigerede kvælstofnedfald på naturområderne i Natura 2000-området ligger mellem 12,5 - 17,5 kg N/ha/år alt afhængig af den lokale husdyrtæthed og naturområdernes overfladeruighed, se tabel B.2.2.3.

Det skal understreges at der er tale om en foreløbig overslagsberegning, der bør følges op med en mere detaljeret beregning af kvælstofbelastning af de enkelte naturområder samt en modelberegnet tålegrænse. Blandt andet kan der være tale om stor variation inden for de enkelte naturområder som følge af varierende tilgroningsgrad, nærhed til lokale husdyrbrug mv.

Det vurderes umiddelbart, at der ikke i eller lige uden for habitatområdet er lokale enkeltkilder, der i sig selv er hovedbidragyder til kvælstofbelastningen og dermed hovedårsag til eutrofiering og forringet naturkvalitet i habitatområdet. Dette skyldes bl.a. at en stor del af ammoniakfordampningen fra husdyrproduktionen omdannes til langttransporterende luftforurening.

I langt hovedparten af de tilfælde, hvor eutrofiering vurderes at have negativ indflydelse på naturkvaliteten i de terrestriske naturarealer i habitatområdet, er årsagen således luftens gener.

	NH _y (kg N/ha)	NO _x (kg N/ha)	Total N (kg N/ha)
Aulum-Haderup	11,6	6,4	18,0
Bjerringbro	12,1	6,3	18,4
Fjends	11,8	6,1	17,9
Hanstholm	7,4	6,4	13,8
Karup	11,7	6,5	18,2
Kjellerup	11,2	6,1	17,4
Møldrup	11,9	5,9	17,8
Morsø	9,9	5,7	15,6
Skive	10,9	5,8	16,6
Spøttrup	11,1	5,8	17,0
Sundsøre	10,4	5,6	16,0
Sydthy	7,9	6,0	13,9
Thisted	8,0	6,0	14,0
Tjele	11,8	6,0	17,9
Viborg	11,8	6,1	17,9
Vinderup	11,2	6,0	17,2
Aalestrup	12,1	5,8	17,9
Landsgennemsnit	9,1	6,8	15,9

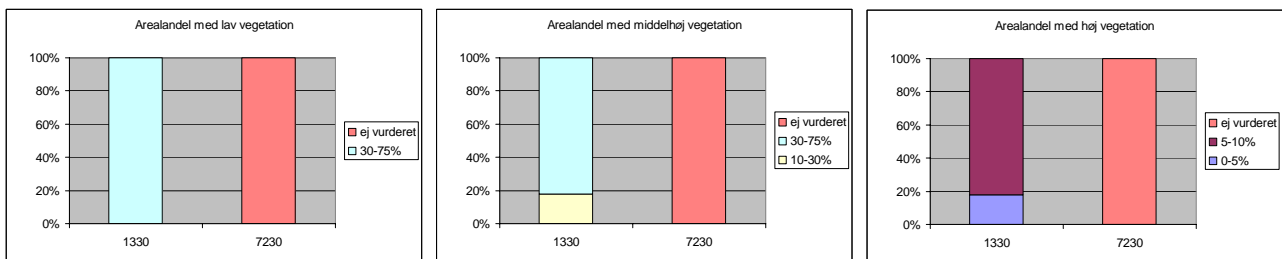
Tabel B.2.2.2. Baggrundsbelastningen (i kgN/ha/år) i de nordjyske kommuner. Kvælstof-depositionen er angivet som kommunevise gennemsnit af hhv. NH_x (ammoniak og ammonium), NO_y (kvælstofoxider, salpetersyre og nitrat) og total N (samlet tør- og våddeposition). Skov- og Naturstyrelsen, 2005.

N-belastning (kgN/ha/år) i forhold til tålegrænseintervallet		
Habitattype	12,5 - 15	15 - 17,5
1330	89% (4)	11% (1)
7230		100% (1)

Tabel B.2.2.3. Vurdering af de kortlagte terrestriske naturarealers belastning med luftbåren kvælstof i forhold til naturtypernes tålegrænseintervaller. For hver naturtype er angivet andelen af det samlede areal samt antal forekomster i forskellige intervaller af belastninger. Belastninger hvor den lokale N-belastning ligger under den nedre grænse i tålegrænseintervallet (tålegrænsen ikke overskredet) er markeret med grønt, N-belastninger, der ligger indenfor tålegrænseintervallet (overstiger den lave ende af tålegrænseintervallet) er vist med gult, og N-belastninger, der ligger over tålegrænseintervallet (overstiger den høje ende af tålegrænseintervallet) er markeret med rødt.

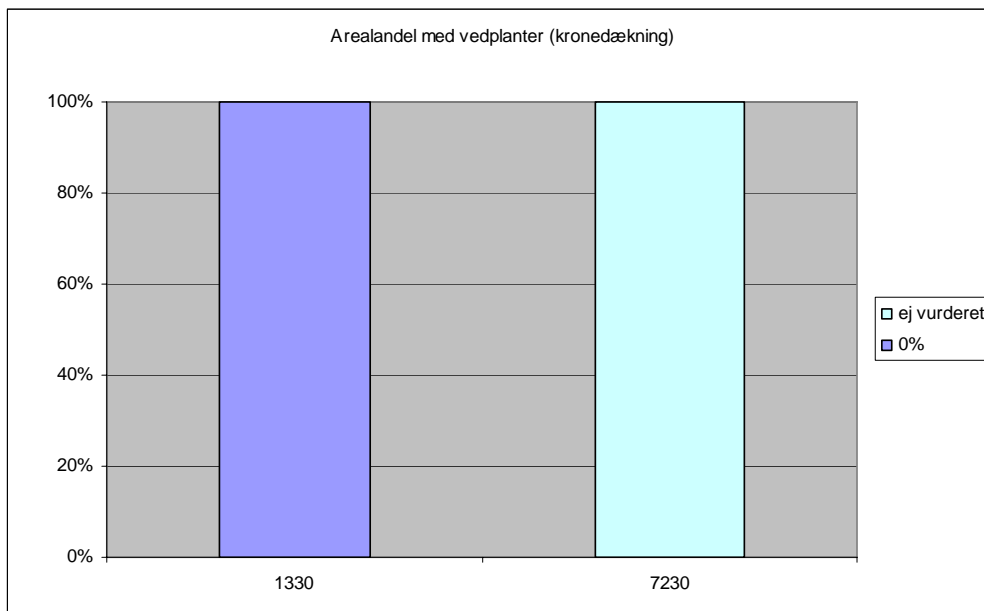
B.2.3 Tilgroning

B.2.3.1 Vegetationshøjde

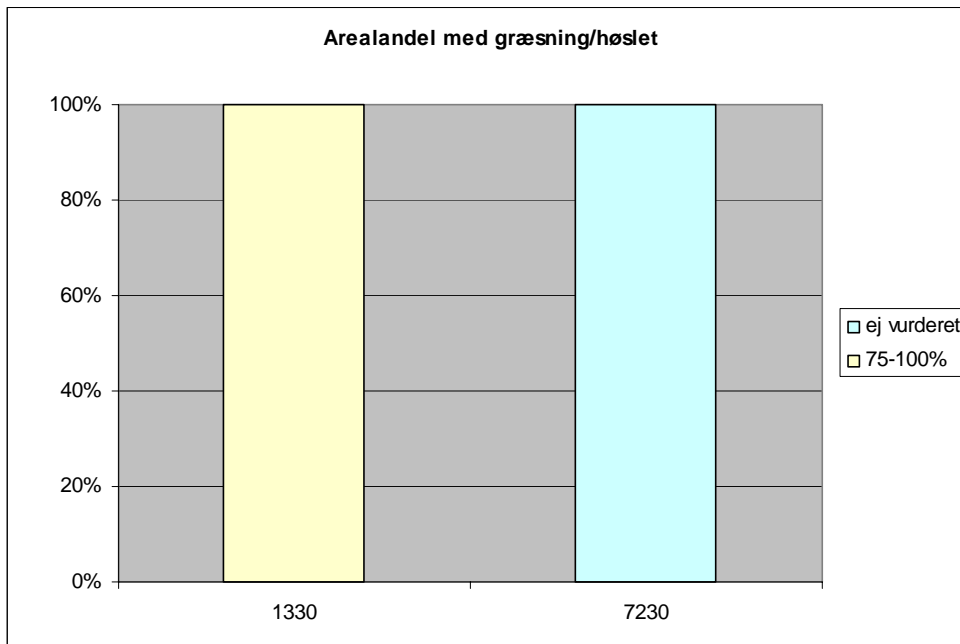
Figur B.2.3.1 Den procentvise arealandel af den enkelte habitatnaturtype, som indeholder henholdsvis lav, middelhøj og høj vegetation.

B.2.3.2 Vedplantedækning

Figur B.2.3.2 Den procentvise arealandel af vedplanter i de kortlagte habitatnaturtyper indenfor Natura 2000-området.

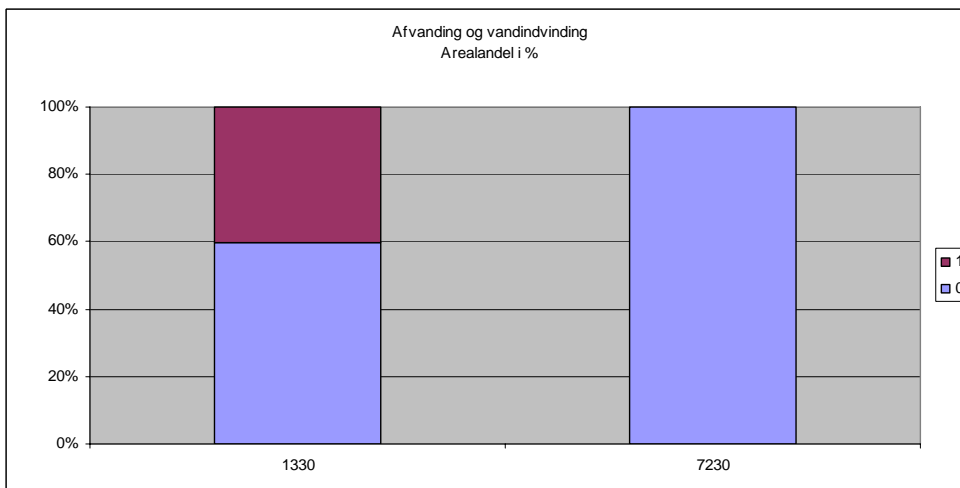
B.2.3.3 Arealandel med græsning og/eller høslet

Figur B.2.3.3. Den procentvise arealandel af græsning og høslet i de kortlagte habitatnaturtyper indenfor Natura 2000-området.

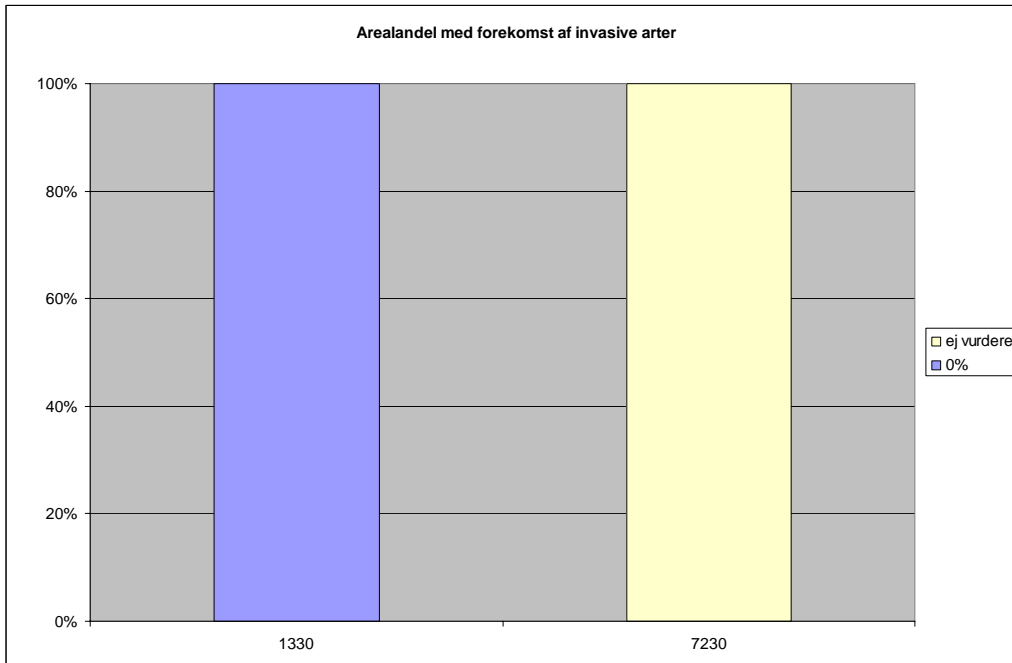
B.2.4 Hydrologi

B.2.4.1 Afvanding og vandindvinding

Tabel Tabel B.2.4.1. Oversigt over afvanding og vandindvinding i de forekomster, hvor de våde naturtyper er registreret. 0: Er ikke vurderet 1: Afvanding og vandindvinding forekommer ikke. 2: Tegn på afvanding med uden tydelige vegetationsændringer 3: Afvanding medfører sommerudtørring og begyndende tilgroning 4: Udbredt tørlægning og tilgroning med tørbundsplanter 5: Fuldstændig tørlægning af hele arealet.

B.2.5 Invasive arter

Figur B.2.5.1 Arealandel med forekomst af invasive arter på de kortlagte habitatnaturtyper i Natura 2000-området

B.3. Marine områder

Kortlægning af naturtyper

Den marine del af habitatområde H177 omfatter kun et areal øst og nord for Mågeodde. Det anbefales, at habitatområdet udvides, så det også kommer til at omfatte det marine areal syd og vest for Måge Odde, ned langs det lavvandede område forbi Karby Odde.

1110 ikke eksponerede sandbanker på lavt vand med eller uden undervandsvegetation.

1150 Kystlaguner og strandsøer er områder med stillestående vand som følge af, at materiale lukker arealet ude fra de øvrige marine områder. EU prioriterer at beskytte denne naturtype.

Arter i det våde

Forekomsten af Havlampret, Stavsild og Majsild er ukendt, da der ikke foretages en målrettet monitoring af disse arter i Limfjorden. Overvågning af fisk i forbindelse med NOVANA er kun orienteret mod bundlevende fisk.

Havlampretten lever sandsynligvis i en større eller mindre del af året i Løgstør Bredning. Det er sandsynligt, at den trækker ud fra det øst for liggende habitatområde 15. Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal, hvor den flere gange er registreret. Den var tidligere udbredt i farvandet omkring hele landet, men findes, så vidt vides i dag, kun i den vestlige og nordlige del af Jylland.

Majsild fanges sjældent langs de danske kyster og i fjorde. I de senere år er arten kun registreret i fangster i Ringkøbing Fjord. Majsild lever som stimefisk i havet nær kysten. I forsommeren vandrer de kønsmodne Majsild op i større vandløb for at gyde. Yngelen vandrer om efteråret ud i saltvand.

Stavsild fanges jævnligt langs de danske kyster, og siden 1970 er arten registreret i Vadehavet, Ringkøbing Fjord, Nissum Fjord, Limfjorden og Randers Fjord. Fra ferskvand er der kun regelmæssige fangster i Ribe Å. Stavsilden lever i havet som stimefisk nær kyster. I forsommeren vandrer de kønsmodne Stavsild op i større vandløb, hvor de gyder. Yngelen vandrer om efteråret ud i saltvand.

Tilstandsvurdering af naturtyper.

1110. Ikke eksponerede sandbanker på lavt vand med vedvarende vanddække, med eller uden undervandsvegetation. Arealerne vurderes ikke at have en gunstig bevaringsstatus som følge af eutrofiering. Det er sandsynligt, at eutrofiering er årsagen til at bestanden af ålegræs, som er fødegrundlaget for en række af de udpegede fuglearter, er gået kraftigt tilbage siden begyndelsen af 1970'erne. Endvidere er arts og individantallet af bundfisk væsentligt lavere end forventeligt.

1150 Kystlaguner og strandsøer. Hele den del af habitatområdet, der ligger inden for kystlinien, består af strandenge med talrige strandsøer. Strandsøernes tilstand er ukendt, da områderne ikke indgår i den marine overvågning.

Trusler

I Vandrammedirektivets basisanalyse del II er det vurderet, at Limfjorden er meget påvirkelig over for effekten af tilførslen af overskud af næringsstoffer. Overvågningsresultater fra både den nationale og regionale overvågning viser, at hele Limfjorden er påvirket af for store tilledninger af næringsstoffer fra land, i sær af kvælstof. (Limfjordsovervågningen 2005). Det medfører forøget opblomstring af planktonalger, hvilket nedsætter vandets klarhed og forringer ålegræssets dybdeudbredelse, samt forøger risikoen for iltvind ved bunden. Bundfaunaens sammensætning påvirkes ligeledes af eutrofieringen. Det vurderes i VRD-basisanalyse II, at der er behov for en yderligere indsats for at nedbringe tilførslen af kvælstof og fosfor fra land. Effekten af Vandmiljøplan I+II+III ikke er tilstrækkelig til at få reduceret tilførslen af næringsstoffer til det niveau, som er nødvendig for at opnå en god tilstand, jævnfør Recipientkvalitetsplan 1985 – 1996.

Skrabning efter blåmusling og østers uden for habitatområdet er medvirkende til at gøre vandet mere uklart i habitatområdet, og dermed forringe vilkårene for ålegræs og anden bundlevende vegetation. Omkring halvdelen af Limfjordens bundareal er udlagt til skrabning af Fødevarerministeriet. Her har skrabningen medvirket til at formindske bestanden af blåmuslinger med omkring 80 % fra omkring 700.000 ton i første halvdel af 1990'erne til omkring 150.000 ton i 2006. Herved er muslingernes evne til at filtrere vandet blevet reduceret tilsvarende.

Miljøfarlige stoffer. Naturtypen ”1110. Ikke eksponerede sandbanker på lavt vand med eller uden undervandsvegetation” er truet af miljøfarlige stoffer, især afgivelse af organisk tin fra skibenes bundmaling. Overvågning viser, at en del af hunnerne af strandsnegl, som anvendes som indikatororganisme, har udviklet hanlige karaktertræk (imposex), som følge af organisk tin.

Invasive arter

I habitatområdet er den oprindelige flora og fauna truet af følgende invasive arter:

Ålens svømmeblæreorm (*Anguillicola cassus*). Ormene observeres i en betydelig andel af ålene. Ålens svømmeblæreorm er medvirkende til den kraftige tilbagegang i bestanden af Europæisk Ål. Ormen er en parasit som kom fra Stillehavsområdet og blev introduceret til vores region formentlig via akvakultur i omkring 1979.

Svømmeblæreormene optager helt eller delvist pladsen i ålenes svømmeblærer. Dermed mister svømmeblæren evnen til at give opdrift. Det er med til at forhindre ålene i at svømme tilbage deres gydeområde i Sargassohavet.

Sargassotang (*Sargassum muticum*). Er observeret drivende og fastvokset flere steder i habitatområdet. Sargassotang er asiatisk, og blev utilsigtet fragtet til Europa ved import af stillehavsøsters. Den blev observeret første gang i Limfjorden i 1983, og har siden spredt sig meget. NOVANA-overvågningen viser, at den fra 2003 er den mest dominerende tangplante i Limfjorden.

Tøffelsnegl (*Crepidula fornicata*) er udbredt specielt i Naturtype 1160 og lever af at filtrere planteplankton. Den er derfor konkurrent til andre filtrerende arter, for eks. blåmusling. Tøffelsnegl kommer oprindeligt fra det østlige Nordamerika og blev indført til Europa i slutningen af 1800-tallet sammen med nogle østers. Siden har den spredt sig op til Danmark, hvor den dukkede op i 1930'erne.

Stillehavsøsters (*Crassostrea gigas*) har de senere år spredt sig i den vestlige del af Limfjorden og antallet af fund er steget markant. Opbygningen af en bestand af stillehavsøsters kan udgøre en væsentlig trussel mod den biologiske balance i kystområder, især naturtype 1110 og 1160. I hollandske kystområder har bestanden af denne østersart lokalt opbygget revlignende strukturer, der markant ændrer økosystemet. Da stillehavsøsters er meget hurtigt voksende (100 mm første år) og danner sammenvoksede strukturer, kan den hurtigt udkonkurrere andre muslingearter på lavt vand. Således kan Stillehavsøstersen være et væsentligt problem for den nye store bestand af Europæiske Østers (*Ostrea edulis*) i Limfjorden, såvel som for blåmuslingen. For fugle, der lever af blåmuslinger, vil dannelsen af banker af stillehavsøsters hvor der tidligere var blåmuslinger betyde en markant nedgang i tilgængeligt føde.

Japansk gracilartang (*Gracilaria vermiculophylla*) blev første gang observeret i Nibe og Gjøll bredninger i 2005.

Sidste år bredte den sig massivt de to steder, og nu frygtes det, at den breder sig til store dele af Limfjorden. Gracilartangen er en højst uønsket gæst, fordi den klumper sig sammen i store, tykke måtter. Herved skygger den for ålegræsset og dels lukker den ilten ude, så ålegræsset og bunddyrene kvæles.

Resume af VRD-basisanalyse.

Basisanalyse II er foretaget for Limfjorden som et samlet farvand. Der er således ikke foretaget en selvstændig analyse for de enkelte habitatområder. For fjorden som helhed konkluderes følgende:

Det er sandsynligt, at gældende regionplanmål ikke nås i 2015 på grund af tilførslen af næringsstoffer fra land.

Det er muligt, at gældende regionplanmål ikke nås, som følge af tilførsel af miljøfarlige stoffer fra land, men der mangler data til at vurdere dette tilstrækkeligt sikkert.

Det vurderes, at det er muligt at gældende regionplanmål ikke nås i 2015 som følge af udvaskning af miljøfarlige stoffer fra skibenes bundmaling. Der mangler data til at vurdere dette tilstrækkeligt sikkert.

Det vurderes, at det allerede er klart, uden yderligere karakterisering eller overvågning, at gældende regionplanmål ikke kan nås i områder påvirket af muslingskrabning.

Det vurderes, at det er sandsynligt, at gældende regionplanmål ikke nås i 2015, som følge af øvrigt fiskeri. Yderligere karakterisering og / eller overvågning er nødvendig for at iværksætte foranstaltninger

Modsat rettede interesser

Der er ikke afdækket modsat rettede interesser mellem forskellige naturtyper eller arter.

B.4. Vandløb

I habitatområde 177 findes 3 målsatte vandløb/vandløbsstrækninger. Amtet vurderede, at disse vandløb kan kategoriseres som værende naturtype 3260 (Vandløb med vandplanter).

Amtets data er imidlertid indsamlet i forbindelse med faunaprøvetagning efter Dansk Vandløbs Fauna Indeks, og er således ofte indsamlet meget tidligt på året i februar og marts måned, hvilket vil sige før en række plantearters vækstsæson. På baggrund af disse data er det derfor ikke muligt, at give en dækkende vurdering af karakteristiske plantearters udbredelse og hyppighed i vandløbene.

Tilstedeværelsen og arts-karakteristik af diverse fiskearter er desuden også kun kendt sporadisk.

Alle oplysningerne, som skal benyttes ved udfyldning af "Bilag 2 (Vandløbs registreringer) til vejledningen til amterne om udarbejdelse af Natura 2000-basisanalyse, Skov- og Naturstyrelsen, 2005" kan findes i Winbio databasen og i fiskeudsætningsplanerne, som Danmarks Fiskeriundersøgelser har udarbejdet /2/.

Generelt kan vandløbene i habitatområde 177 karakteriseres som kraftigt regulerede vandløb med dårlige fysiske forhold. Dette betyder, at vandløbene i hovedtræk fremstår som fauna og flora fattige vandløb med megen lidt fysisk variation.

Trusselsvurdering

I Vandrammedirektivets basisanalyse del II er det for alle målsatte vandløb vurderet om hver enkelt vandløb er i risiko for ikke at overholde den i regionplanen fastsatte målsætning i 2015. I vandrammedirektivets basisanalyse er det desuden vurderet, hvilke påvirkninger der formentlig er årsag til den manglende målsætningsopfyldelse.

Vandrammedirektivets risikoanalyse anvendes som en foreløbig trusselsvurdering for vandløbene i habitatområdet.

I vandrammedirektiv sammenhæng arbejdes med følgende trusler B = trusler der kan resultere i en biologisk påvirkning (eks. regulering og tilledning af spildevand), FM = trusler der resultere i en fysisk morfologisk påvirkning, KH = trusler der resulterer i en kvantitativ hydrologisk påvirkning, MFS = miljøfarlige stoffer og sidst N = næringsalte.

Hvis et vandløb i vandramme direktivets basisanalyse del 1, er blevet karakteriseret som enten "reguleret" eller "vedligeholdet", så har man vedtaget, at karakteriserer truslerne imod vandløbet som både B, FM og KH i vandramme direktivets basisanalyse del 2.

I habitatområde 177 er der i vandramme direktivets basisanalyse del 2 foretaget følgende vurdering af de 3 vandløb/vandløbsstrækninger tilstand pr. 22. december 2015:

Antal vandløb/vandløbsstrækninger	Kategori	Forklaring
1	I b	Tilgængelige data indikerer ikke risiko for at gældende regionplan mål ikke nås, men kvaliteten og anvendeligheden af de tilgængelige data kan forbedres.
1	II a	Det er muligt, at gældende regionplan ikke nås, men der mangler data til at vurdere dette tilstrækkeligt sikkert.
1	II b	Det er sandsynligt, at gældende regionplan mål ikke nås, men hvor yderligere karakterisering og eller overvågning er nødvendig for at iværksætte foranstaltninger.
I alt 3		

Tabel B.5.1. I vandramme direktivets basisanalyse del 2 foretaget følgende vurdering af de 3 vandløb/vandløbsstrækninger tilstand pr. 22. december 2015

Der henvises til vandrammedirektivets basisanalyse del 2 for yderligere detaljer /3/.

B.5. Søer

I Habitatområde 177 er der ingen større søer. Der findes dog en række mindre strandsøer i området, som ikke er kortlagt. Der formodes alle at være naturtype 1150 (kystlaguner og strandsøer).

B.6. Arter

B.6.1 Odder (*Lutra lutra*)

Odder blev overvåget i det landsdækkende NOVANA-overvågningsprogram i 2004. For Nordjyllands Amt var der tale om en klar fremgang, da odderen blev fundet i alle eftersøgte vandløbssystemer i amtet. Odderen blev registreret på 136 ud af 150 stationer, hvilket svarer til en fremgang fra 38 % positive stationer til 90 % positive stationer.

Odderovervågninger er afrapporteret til DMU og kan ses på:

http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Publikationer/3_fagrappporter/rapporter/FR582.pdf

Odderens foretrukne levesteder er pilekrat, samt elle- og askesumpe (91E0) langs de vandløb (3260), hvor arten finder hovedparten af sin føde. Odderen opholder sig ligeledes langs med vores kyster, og selvom det først og fremmest er i vandløbene, at Odderen etablerer territorier og opfostrer sine unger, er der flere eksempler på ynglelokaliteter i mole- og havneanlæg langs kysten. Lavvandede kyst- og fjordområder fungerer ligeledes som en slags refugium for Odderen i kolde vintre med isdækkede vandløb, hvor odderen så kan fiske fra våger i isen.

Spor efter Odder, enten i form af markeringer, spor eller oddergrave er fundet i alle de områder Odderen er udpeget for.

Det vurderes at Odderen er vidt udbredt i Nordjylland. Natura 2000 områder, hvor der er et udbredt system af vandløb og/eller søer med væsentlige forekomster af de primære levesteder for Odder, foreslås derfor opgraderet som levested for Odderen, således at Odderen her medtages i udpegningsgrundlaget. Det gælder for habitatområde nr. 18 og 216.

Trusler:

Trafikdrab af odder udgør en stor trussel alle steder, hvor vandløbene krydses af veje. Problematikken opstår dels fordi Odderen ikke har fysisk mulighed for at passere under vejen på grund af f.eks. for lille rør-diameter, høj vandstand eller opstemninger. En anden mulighed er, at odderen har til vane at søge op på brinkerne for at markere sit territorium netop på markante steder langs vandløbene (vejbroer, tilløb, sandbrinker mm). Afhjælpning af dette kan ske ved afværgeforanstaltninger såsom faunapassager under vejbroen og ved udlægning af sandbanker, som giver Odderen en markeringsmulighed i umiddelbar tilknytning til brinken. En udarbejdelse af såkaldte sorte pletter i forhold til indrapporterede trafikdrab af Odder er en anden mulighed i mht. prioritering af, hvor man bør sætte ind med afværgeforanstaltninger.

Rusefiskeri med ruser har tidligere udgjort en stor trussel mod odder, problemet vurderes dog at være mindsket med den lovmæssige indgriben med krav om brug af stopriste i ruser.

Udpegningsgrundlag:

Odderen er på udpegningsgrundlaget i følgende habitatområder: 4, 5, 6, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 177, 217 og 222. Der opfordres til at Odderen medtages på udpegningsgrundlaget i habitatområde nr. 18 og 216.

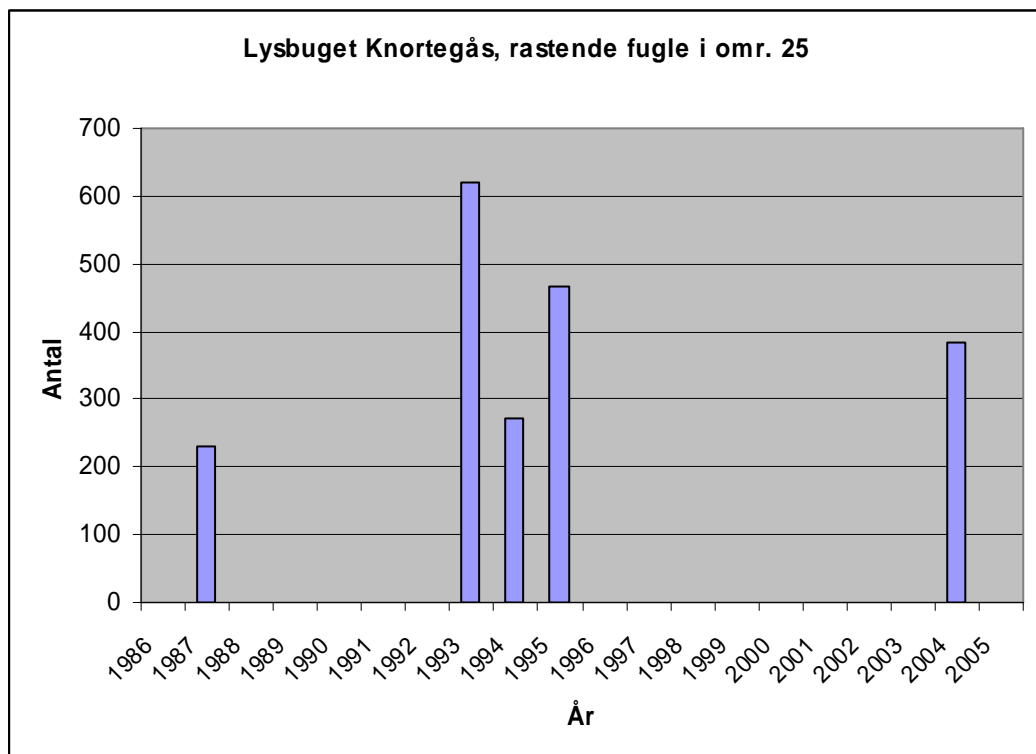
B.8. Fugle

Natura 2000-området omfatter EF-fuglebeskyttelsesområde 25. Området omfatter store arealer med strandsøer og strandenge, hvoraf mindre dele ved Karby er ubrugte og derfor under kraftig tilgroning med bl.a. Tagrør. Området omfatter desuden kystnære dele af Limfjorden i Dragstrup Vig. Området er udpeget på baggrund af nationalt såvel som internationalt truede fuglearter.

I det følgende gennemgås de enkelte arter i udpegningsgrundlaget.

Lysbuget Knortegås:**Bestand:**

Arten ses periodisk græsse på halvøen Mågerodde, der uden tvivl er det mest uforstyrrede del af hele fuglebeskyttelsesområdet. Fuglene ses primært i området om foråret, men området er ret dårligt undersøgt, og der foreligger meget få tal over forekomsterne. Andre dele af område F25 vurderes også at være velegnede til forårsfouragering, men er formentlig mere forstyrrede, da de ligger nærmere bebyggelser og veje.

Foreløbig trusselvurdering:

Eutrofiering af Limfjorden, muslingefiskeri m.v., der kan begrænse udbredelsen af ålegræs er til ugunst for artens efterårsfouragering på denne plante. Eutrofiering, gødkning og manglende afgræsning af strandene bevirker tilgroning med især Tagrør, der er værdiløs for knortegæs.

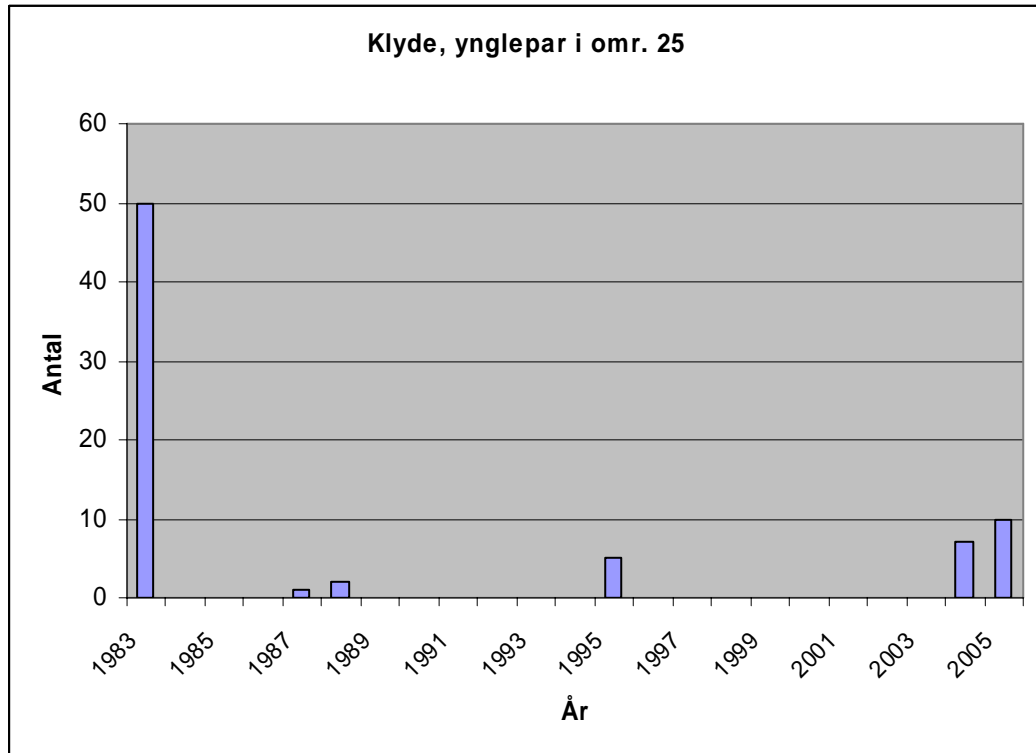
Potentielt levested

Der er medtaget strandenge og kystnære, lavvandede dele af Limfjorden hvor der potentielt kan vokse ålegræs. I alt vurderes det samlede potentielle levested at udgøre op til ca. 410 ha.

Klyde:

Bestand:

Den lokale ynglebestand er dårligt undersøgt. Tidligere har der været en ret stor bestand i området. Ifm. paddeovervågning i området i 2005 blev der konstateret 19 fugle ved Karby Enge, hvoraf flere tydeligvis var i færd med at yngle.

Foreløbig trusselvurdering:

Arten er meget afhængig af en stabil høj forårsvandstand og lavtvoksende engarealer på ynglepladsen. Lokalt er der problemer med afvanding af strandsøerne, der bevirker for lav vandstand. For lidt afgræsning (tilgroning med tagrør) og forstyrrelser fra mennesker.

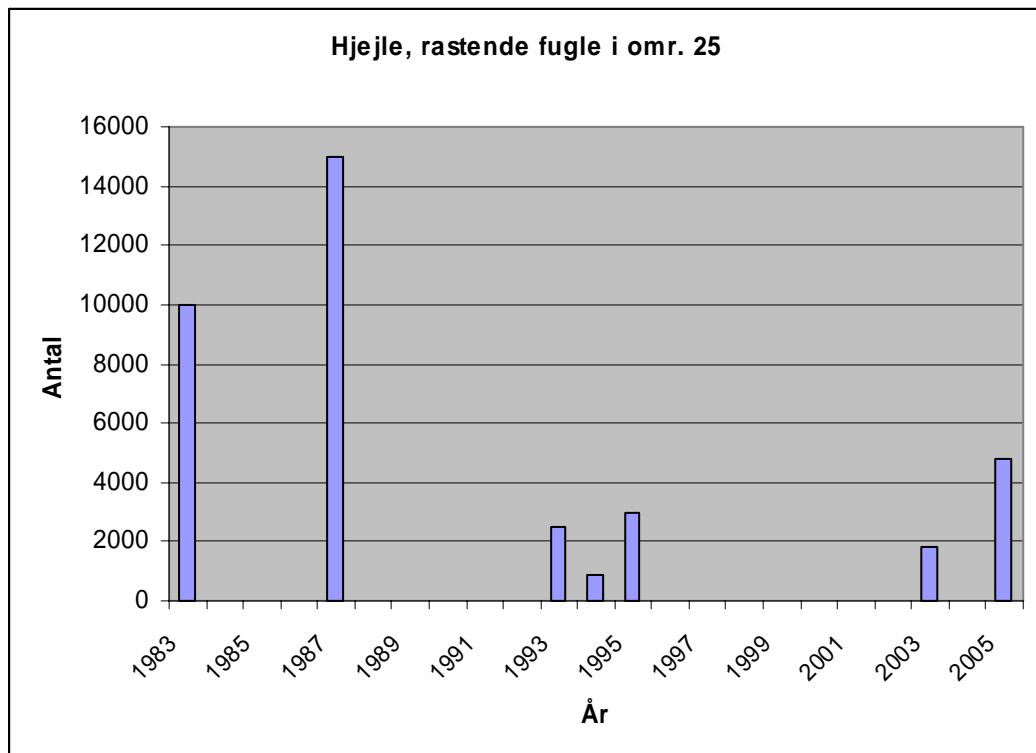
Potentielt levested:

Der er medtaget alle fugtige afgræssede engarealer i området. Arealet af det potentielle yngleområde vurderes samlet at udgøre ca. 95 ha.

Hjejle:

Bestand:

Antallet af rastende fugle i området er tilsyneladende noget lavere end i 80'erne, men området er ret sporadisk overvåget, og der kan meget vel periodisk raste mange hjejler på stedet.

Foreløbig trusselsvurdering:

Arten har brug for uforstyrrede dagrasteplasser og natlige fourageringspladser i form af store lavtvoksende (græs)marker, enge og vadeblader. Der er umiddelbart mange af disse arealer i området, og der ses ikke at være trusler mod bestanden.

Potentielt levested:

Der er medtaget afgræssede enge, både våde og tørre og lavvandede strandsøer, der potentielt i perioder kan have bare mudderflader. Arealet af de potentielle rasteområder vurderes at udgøre ca. 200 ha.

Havterne:**Bestand:**

Materialet fra område F25 er meget mangelfuldt, og der er ikke fundet nyere tal for antallet af ynglepar. Der skulle have været 35 ynglepar i 1983 og 3 par i 1988. Det er næppe sandsynligt der stadig er ynglepar i området. Arten skal overvåges i 2006 i NOVANA, og området vil her blive gennemgået for at få en opdateret status.

Foreløbig trusselsvurdering:

Arten yngler ofte socialt på jorden på små lavtliggende øer (evt. tuer) og er derfor meget sårbar over for svingende vandstand, udtørring, forstyrrelser og prædation fra især ræve. Især udtørring, og prædation kan være problematiske lokalt.

Potentielt levested:

Der er medtaget alle åbne vandflader (fouragering), strandsøer og afgræssede enge (redeplads). Arealet af det potentielle yngleområde vurderes samlet at udgøre ca. 330 ha.

Dværgterne:**Bestand:**

Ynglebestanden i område F25 er meget dårligt kendt. Jf. (3 og 5) var der i 1983 en enkelt fugl. Viborg Amt observerede en enkelt fugl ved Karby Enge i 2005. Der var formentlig tale om en ynglefugl, men om den yngede inde i området er uvist. Arten yngler enkeltvis er i koloni på åbne kyster og stenede strande.

Foreløbig trusselsvurdering:

Arten har brug for en uforstyrret redeplads. Færdsel med f.eks. hunde på stranden i yngletiden kan lokale være problematisk.

Potentielt levested:

Der er medtaget alle dele af område F25 undtagen tørre landarealer. Arealet af det potentielle yngle- og fourageringsområde vurderes samlet at udgøre ca. 330 ha.

Konklusion af truslerne mod fuglene

Tidligere yngleområder ved Karby henligger i dag uplejede (ugræssede) og gror efterhånden til i Tagrør m.v. og er således uegnede som yngleplads til Klyde og terner. Området ved Karby anvendes i et vist omfang til hundeluftning. Dette er et forstyrrelsesmæssigt problem for alle fugle på udpegningsgrundlaget.

Forsvundne og indvandrede fuglearter

Havterne vurderes at være forsvundet som ynglefugl fra området.